

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી

NAVSARI AGRICULTURAL UNIVERSITY

ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૯

:: પ્રકાશક ::

વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામકશ્રીની કચેરી
 નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી
 નવસારી - ૩૯૬ ૪૫૦

ઓરાણ ડાંગરની જાત : જી. આર-૧૬ (તાપી)

ડાંગરની જાત : જી. આર-૧૭ (સરદાર)

ઓરાણ ડાંગરની (ખરીફ)-ચણા (રવી)-તલ
(ઉનાળુ) પાક પદ્ધતિ

તુવેરની નવી જાત : જી.ટી. ૧૦૫ (જાનકી)

કપાસની ઘનિષ્ઠ પાક પદ્ધતિ (જાત : જી.કોટ. ૩૪)

શેરડીની નવી જાત : કો.એન. ૧૩૦૭૨ (નવ્યા)

રતાળુ : જી.જી.વાય-૧ (હેમલતા)

એકેનીયમનો ગ્રાફ્ટીંગથી તૈયાર કરેલ છોડ

ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૯

NAVSARI AGRICULTURAL UNIVERSITY

:: સંકલન ::

ડૉ. જી.બી. કાલરીયા

તાલીમ સહાયક (પા.સં.)

તાલીમ અને મુલાકાત યોજના

વિ.શિ.નિ.શ્રીની કચેરી, ન.કૃ.યુ.

નવસારી-૩૯૬ ૪૫૦

:: પ્રકાશક ::

ડૉ. જી.આર.પટેલ

વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામક

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી

નવસારી-૩૯૬ ૪૫૦

ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૯

પ્રકાશન વર્ષ	:	૨૦૧૯
પ્રત	:	૫૦૦
પ્રકાશક	:	ડૉ. જી.આર.પટેલ વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામક નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી નવસારી-૩૯૬ ૪૫૦
યુનિવર્સિટી પ્રકાશન નં.	:	૩૭/૨૦૧૯-૨૦
મુદ્રક	:	એશિયન પ્રિન્ટરી ભૂતની આંબલી પાસે, તલાટી હોલ પાસે, રાયપુર, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૧ ફોન : ૦૭૯-૨૨૧૪૮૮૨૬

કુલપતિ

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી,
નવસારી - ૩૮૬ ૪૫૦

:: સંદેશ ::

ભારત દેશમાં કૃષિની આવક બમણી કરવાના માટે અથાગ પ્રયત્નો થઈ રહ્યા છે ત્યારે કૃષિના વિકાસમાં સંશોધનો થવા ખૂબ જરૂરી છે. સંશોધન એ કોઈપણ ક્ષેત્રના વિકાસ માટે અતિ આવશ્યક બાબત ગણાય છે, આ માટે નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં કૃષિ અને તેને સંલગ્ન વ્યવસાયોને લક્ષમાં રાખી સંશોધન ચાલુ છે. વર્તમાન સમયનું સંશોધન આવનાર ભવિષ્યની માંગને કારણે જૂનું થઈ જાય છે, તેથી વિવિધ વિભાગો દ્વારા કૃષિ, બાગાયત, વન્ય, પશુપાલન, મત્સ્યપાલન, કૃષિ ઈજનેરી, કૃષિ બજાર વ્યવસ્થા અને તેને સંલગ્ન વ્યવસાયોના વિકાસ માટે સંશોધનની પ્રક્રિયા અવિરત પણે ચાલુ રહે છે. આ સંશોધન પ્રક્રિયાના અંતે યુનિવર્સિટીના વિવિધ સંશોધન કેન્દ્રો દ્વારા મળેલ ભલામણો ખેડૂતોના ઉપયોગ માટે ગુજરાતી ભાષામાં દર વર્ષે તૈયાર કરવામાં આવે છે. વર્ષ ૨૦૧૯ દરમિયાન બહાર પાડવામાં આવેલ સંશોધન ભલામણોને **“ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૯”** પુસ્તિકા રૂપે પ્રકાશિત કરવામાં આવી રહેલ છે, જે ખેડૂતો ઉપરાંત સમગ્ર રાજ્યમાં કૃષિ સંલગ્ન વિભાગ અને સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓને પણ ઉપયોગી અને માર્ગદર્શક બની રહેશે તેમજ તેના ઉપયોગ થકી ખેત ઉત્પાદન અને આવકમાં વધારો થશે, જેના પરિણામે રાજ્ય તેમજ રાષ્ટ્રના કૃષિ વિકાસમાં સદર પુસ્તિકા ઉપયોગી થશે તેવી આશા રાખું છું.

આ ખેડૂતોપયોગી પુસ્તિકા તૈયાર કરવા બદલ સંલગ્ન તમામ વૈજ્ઞાનિકો તેમજ માહિતી સુવ્યવસ્થિત રીતે સંકલન કરનાર વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામકશ્રીની કચેરીની પ્રશંસનીય કામગીરીને બિરદાવું છું.

તારીખ : ૨૧/૦૮/૨૦૧૯
સ્થળ : નવસારી

(સી. જે. ડાંગરીયા)
કુલપતિ

NAVSARI AGRICULTURAL UNIVERSITY

સંશોધન નિયામક

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી,
નવસારી - ૩૮૬ ૪૫૦

:: સંદેશ ::

આપણે સહુ જાણીએ છીએ કે કોઈપણ ક્ષેત્રનો વિકાસ તે ક્ષેત્રમાં થયેલ સંશોધન ઉપર આધારિત હોય છે. તે પ્રમાણે કૃષિ અને તેને સંલગ્ન વ્યવસાયોનાં વિકાસ માટે સંશોધન કાર્ય ખુબ જ જરૂરી છે. નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટીના કાર્યક્ષેત્રમાં નવસારી, વલસાડ, આહવા ડાંગ, તાપી, સુરત, ભરૂચ અને નર્મદા જિલ્લાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. આ સાત જિલ્લા ખાતે કાર્યરત વિવિધ સંશોધન કેન્દ્ર ખેતી અને તેને સંલગ્ન ક્ષેત્રોને આવરી લઈ વિવિધ પ્રકારના સંશોધનના અખતરાઓ ગોઠવી વિવિધ સંશોધનો હાથ ધરે છે. આ સંશોધન કાર્ય ચાર થી પાંચ વર્ષ સુધી ચાલતા અખતરાઓના સફળ પરિણામો અલગ તારવી તેની સમીક્ષા કરવા સંશોધનોની પેટા સમિતિઓની બેઠકમાં ચર્ચા કરવામાં આવે છે. ચર્ચાના અંતે ખેડૂતોને ઉપયોગી થાય તેનાં તારણો અલગ તારવી કાઢવામાં આવે છે. વર્ષ-૨૦૧૯માં આ સફળ તારણોને ખેડૂતોના ઉપયોગ સારું ભલામણ કરવા માટે ૧૫મી સંશોધનોની સંયુક્ત બેઠકમાં રજૂ કરવામાં આવેલ છે. જેને ખેડૂત સમુદાયના લાભાર્થે **“ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૯”** પુસ્તિકા સ્વરૂપે પ્રકાશિત કરવામાં આવી રહી છે. ત્યારે હું આનંદ અને ગર્વની લાગણી અનુભવું છું. આ ખેડૂતોપયોગી સંશોધનની ભલામણોની પુસ્તિકા અને તેની સંકલિત ટેકનોલોજીની ભલામણો દક્ષિણ ગુજરાતના ખેડૂતો અપનાવી તેમના ખેત ઉત્પાદન તેમજ આવકમાં વધારો કરી શકશે. જેનાં પરિણામે રાજ્ય તેમજ રાષ્ટ્રના ખેત ઉત્પાદન તેમજ આવકમાં વધારો થશે.

આ પુસ્તિકા તૈયાર કરવા બદલ યુનિવર્સિટીના સંબંધિત વૈજ્ઞાનિકો તેમજ માહિતી સુવ્યવસ્થિત રીતે સંકલન કરનાર વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામકશ્રી અને તેમની કચેરીના ડૉ. જી.બી. કાલરીયાને પ્રશંસનીય કામગીરી બદલ મારા અભિનંદન સહિત બિરદાવું છું.

(Signature)

(એસ. આર. ચૌધરી)
સંશોધન નિયામક

તારીખ : ૨૧/૦૮/૨૦૧૯
સ્થળ : નવસારી

NAVSARI AGRICULTURAL UNIVERSITY

વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામક
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી,
નવસારી-૩૮૬ ૪૫૦

:: સંદેશ ::

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટીના કાર્યક્ષેત્રમાં સમાવિષ્ટ દક્ષિણ ગુજરાતના સાત જિલ્લાઓના સ્થાનિક કૃષિ હવામાનના પરિબળો જેવા કે, તાપમાન, વરસાદ, જમીન, પાણી વિ. કુદરતી સંસાધનોની ઉપલબ્ધતા અને ખેડૂતોના ખેતી સંબંધી પ્રશ્નોને ધ્યાને લઈને વૈજ્ઞાનિકશ્રીઓ દ્વારા ધાન્ય પાકો, કઠોળ પાકો, રોકડિયા પાકો, ફળ પાકો, શાકભાજી પાકો, ફૂલ પાકો, પાકોની વિવિધ જાતો, રક્ષિત ખેતી, સજીવ ખેતી, કૃષિ ઈજનેરી, મૂલ્યવૃદ્ધિ, મધમાખીપાલન, પશુપાલન, ઘાસચારા પાકો, વન્ય પાકો વિ. માટેના સંશોધનો દર વર્ષે હાથ ધરવામાં આવે છે.

દર વર્ષે કૃષિ સંશોધન ભલામણોની પુસ્તિકા સંશોધન નિયામકશ્રીની કચેરી દ્વારા અંગ્રેજી ભાષામાં અને વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામકશ્રીની કચેરી દ્વારા ગુજરાતી ભાષામાં પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે. ગુજરાતી ભાષામાં તૈયાર કરવાથી ખેડૂતો સારી રીતે તે સમજી શકે અને ખેતી સંબંધિત પ્રશ્નો ઉદ્ભવે ત્યારે તેનો ઉપયોગ કરી શકે. આ પુસ્તિકામાં નવી ટેકનોલોજીના ફોટોગ્રાફ્સ ઉપરાંત નવિન ટેકનોલોજીના અર્થકરણનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. આમ યુનિવર્સિટીની સંશોધન ભલામણોને ગ્રંથસ્થ કરતી **“ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૯”** પુસ્તિકા પ્રકાશિત કરતાં આનંદ અને ગર્વની લાગણી અનુભવું છું અને મને વિશ્વાસ છે કે, ખાતાના અધિકારીઓ, વિસ્તરણ કાર્યકરો અને ખેડૂતો માટે તે ખુબ જ ઉપયોગી સાબિત થશે.

આ પુસ્તિકા પ્રસિધ્ધ કરવામાં ડૉ. જી.બી.કાલરીયાએ આપેલ યોગદાનને બીરદાવું છું.

તારીખ : ૨૧/૦૮/૨૦૧૯
સ્થળ : નવસારી

(જી. આર. પટેલ)

વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામક

NAVSARI AGRICULTURAL UNIVERSITY

અનુક્રમણિકા

અ.નં.	વિષય	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧	ધાન્ય પાકો	૧
૨	કઠોળ પાકો	૯
૩	રોકડિયા પાકો	૧૨
૪	ફળ પાકો	૧૬
૫	શાકભાજી પાકો	૨૨
૬	ફૂલ પાકો	૨૩
૭	સેન્દ્રિય ખેતી	૨૫
૮	કૃષિ ઈજનેરી	૨૮
૯	મૂલ્યવૃદ્ધિ	૩૦
૧૦	મશરૂમની ખેતી	૩૨
૧૧	રેશમની ખેતી	૩૨
૧૨	પશુપાલન	૩૨
૧૩	ઘાસચારા પાકો	૩૩
૧૪	મત્સ્યપાલન	૩૪
૧૫	વન્ય પાકો	૩૫

NAVSARI AGRICULTURAL UNIVERSITY

૧. ધાન્ય પાકો

૧.૧ ઓરાણ ડાંગરની જાત: જી.આર.-૧૬ (તાપી)

વહેલી પાકતી અને ઢળી ન પડે એવી ઓરાણ ડાંગરની જાત એન.વી.એસ.આર.-૨૨૩૩ ગુજરાત રાજ્યમાં સરેરાશ ઉત્પાદન ૨૯૮૩ કિલો/હે આપે છે જે પૂર્ણા અને જી.આર.-૫ કરતા અનુક્રમે ૧૦.૬% અને ૨૯.૦% વધુ છે. દાણાની સારી ગુણવત્તા ધરાવતી લાંબા જાડા દાણાવાળી જાત એન.વી.એસ.આર.-૨૨૩૩ મધ્યમ એમાઈલોઝ અને આખા ચોખાના ટકા વધુ ધરાવે છે. ડાંગરની નવી જાત પાનનો કરમોડી સામે મધ્યમ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે. ડાંગરની નવી જાત ગાભમારાની ઈયળ અને પર્ણતલની કથીરી સામે મધ્યમ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે. ડાંગરની નવી જાત એન.વી.એસ.આર.-૨૨૩૩ ને ગુજરાત રાજ્યના ઓરાણ ડાંગર વિસ્તાર માટે જી.આર.-૧૬ (તાપી) તરીકે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ઓરાણ ડાંગરની જાત: જી.આર.-૧૬ (તાપી)

અખતરાનું નામ અને વર્ષ		અખતરાનું નામ અને વર્ષ		
		એન.વી.એસ.આર.-૨૨૩૩	પૂર્ણા	જી.આર.૫
પી.ઈ.ટી.-ડ્રીલ (ખરીફ-૨૦૧૫)	સરેરાશ	૧૮૭૪	૨૩૦૯	૧૪૪૯
	% વધુ ઉત્પાદન			૨૯.૩
એસ.એસ.વી.ટી.-ડ્રીલ (ખરીફ-૨૦૧૬)	સરેરાશ	૩૯૮૦	૩૨૨૫	૨૬૨૬
	% વધુ ઉત્પાદન		૨૩.૪	૫૧.૫
એલ.એસ.વી.ટી.-ઈ-ડ્રીલ (ખરીફ-૨૦૧૭)	સરેરાશ	૨૯૬૯	૨૬૫૪	૨૩૭૪
	% વધુ ઉત્પાદન		૧૧.૮	૨૫
એલ.એસ.વી.ટી.-ડ્રીલ (ખરીફ-૨૦૧૮)	સરેરાશ	૨૫૨૮	૨૪૪૩	૨૨૩૧
	% વધુ ઉત્પાદન		૩.૫	૧૩.૩
કુલ સરેરાશ ઉત્પાદન અને % ઉત્પાદનમાં વધારો		૨૯૮૩	૨૬૯૮ (૧૦.૬%)	૨૩૧૨ (૨૯%)

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, પ્રાદેશિક ચોખા સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., વ્યારા]

૧.૨ ડાંગરની જાત: જી.આર.-૧૭ (સરદાર)

વહેલી પાકતી ડાંગરની જાત એન.વી.એસ.આર.-૨૧૧૭ ગુજરાત રાજ્યમાં સરેરાશ ઉત્પાદન ૫૫૬૬ કિલો/હેક્ટર આપે છે જે જયા, ગુર્જરી અને જી.એન.આર.-૩ કરતા અનુક્રમે ૧૫.૪%, ૯.૮% અને ૨.૨% વધુ ઉત્પાદન આપે છે, તેમજ જી.એન.આર.-૩ કરતા ૮ દિવસ વહેલી પાકે છે. દાણાની સારી ગુણવત્તા ધરાવતી લાંબા જાડા દાણાવાળી જાત એન.વી.એસ.આર.-૨૧૧૭ મધ્યમ એમાઈલોઝ અને આખા ચોખાનું પ્રમાણ વધુ ધરાવતી જાત છે. ડાંગરની નવી જાત પાનનો સુકારો, કરમોડી, ભુખરા દાણાના રોગ અને પર્ણછેદના કોહવારા સામે મધ્યમ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે. ડાંગરની નવી જાત સફેદ પીઠવાળા ચુસીયા અને પાન વાળનારી ઈયળ સામે મધ્યમ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે. ડાંગરની નવી જાત એન.વી.એસ.આર.-૨૧૧૭ ને ગુજરાત રાજ્યના રોપાણ ડાંગર વિસ્તાર માટે જી.આર.-૧૭ (સરદાર) તરીકે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ડાંગરની જાત: જી.આર.-૧૭ (સરદાર)

અખતરાનું નામ અને વર્ષ		ઉત્પાદન (કિલો/હે)			
		એન.વી.એસ.આર. ૨૧૧૭	જી.એન. આર.૩	જયા	ગુર્જરી
પી.ઈ.ટી.-કોર્સ (ખરીફ-૨૦૧૫)	સરેરાશ	૬૩૪૦	૬૦૫૦	૪૭૮૧	૫૮૫૯
	% વધુ ઉત્પાદન	-	૪.૮	૩૨.૬	૮.૨
એસ.એસ.વી.ટી.-કોર્સ-૨ (ખરીફ-૨૦૧૬)	સરેરાશ	૫૫૯૫	૫૫૨૪	૫૨૫૪	૫૦૬૮
	% વધુ ઉત્પાદન	-	૧.૩	૬.૪	૧૦.૪
એલ.એસ.વી.ટી.-એમ.એલ.- એમ. એન્ડ સી.-૨ (ખરીફ-૨૦૧૭)	સરેરાશ	૪૬૮૧	૪૫૩૫	૩૪૯૦	-
	% વધુ ઉત્પાદન	-	૩.૨	૩૪.૧	-
એલ.એસ.વી.ટી.-એમ.એલ.- એમ. એન્ડ સી. (ખરીફ-૨૦૧૮)	સરેરાશ	૬૨૩૮	૬૧૫૨	૫૮૪૭	-
	% વધુ ઉત્પાદન	-	૧.૪	૬.૭	-
ગુર્જરીના સંદર્ભમાં કુલ સરેરાશ ઉત્પાદન અને % ઉત્પાદનમાં વધારો		૫૭૮૧	-	-	-
સરેરાશ ઉત્પાદન અને % ઉત્પાદનમાં વધારો		૫૫૬૬	૫૪૪૭ (૨.૨%)	૪૮૨૫ (૧૫.૪%)	૫૨૬૬ (૯.૮%)

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, પ્રાદેશિક ચોખા સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., વ્યારા]

૧.૩ ડાંગરના પાકમાં સિલિકોનના છંટકાવની અસર

દક્ષિણ ગુજરાતના વધુ વરસાદવાળા ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં ડાંગરની ખેતી કરતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન, ચોખ્ખી આવક, ગાભમારો અને કથીરીના ઓછા ઉપદ્રવ તેમજ ઢળવાનું પ્રમાણ ઘટાડવા ફૂટ અને જીવ પડવાની અવસ્થાએ ૧.૫% પોટેશિયમ સિલિકેટ ભલામણ કરેલ ખાતર ઉપરાંત છંટકાવ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ડાંગરના પાકમાં સિલિકોનના છંટકાવનો પ્રતિસાદ

અર્થકરણ:

ખાતર વ્યવસ્થાપન	બીજ ઉત્પાદન કિગ્રા/હે	પરાળ ઉત્પાદન કિગ્રા/હે	ખર્ચ રૂ./હે	ચોખ્ખો નફો રૂ./હે
રાસાયણિક ખાતર ૧૨૦:૩૦:૦૦ ના.ફો.પો. /હે. સાથે ૧.૫ ટકા પોટેશિયમ સિલિકેટના ડાંગર પાકમાં ફૂટ અને જીવ પડવાની અવસ્થાએ બે છંટકાવ	૪૬૨૪	૬૪૫૪	૪૩૨૯૦/-	૪૫૪૬૧/-

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ન.કુ.યુ., નવસારી]

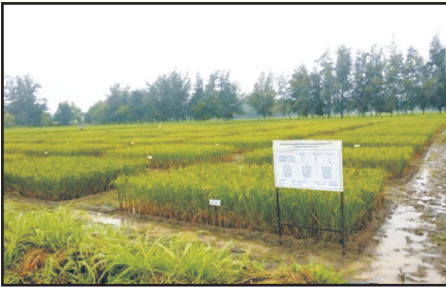
૧.૪ જમીનની ચકાસણી પરથી ડાંગરનું લક્ષ્યાંકિત ઉત્પાદન મેળવવું

જમીન ચકાસણી પ્રયોગશાળાઓને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ચોમાસુ ડાંગરનું ભારે કાળી જમીનમાં લક્ષ્યાંકિત ઉત્પાદન મેળવવા માટે જમીન પૃથ્થકરણ આધારીત નીચેના કોઠામાં દર્શાવ્યા મુજબ રાસાયણિક ખાતર આપવાની ભલામણ કરવી.

ચોમાસુ ડાંગરનું લક્ષ્યાંકિત ઉત્પાદન મેળવવા માટે જમીન પૃથ્થકરણ આધારીત ખાતરની ભલામણ

જમીન ચકાસણી આંક	ફક્ત રાસાયણિક ખાતર				૫ ટન/હે. છા.ખા. સાથે				૫ ટન/હે. છા.ખા. સાથે			
	લક્ષ્યાંકિત ઉત્પાદન (કિવ/હે.)				લક્ષ્યાંકિત ઉત્પાદન (કિવ/હે.)				લક્ષ્યાંકિત ઉત્પાદન (કિવ/હે.)			
નાઈટ્રોજન	૪૫	૫૫	૬૫	૭૫	૪૫	૫૫	૬૫	૭૫	૪૫	૫૫	૬૫	૭૫
	નાઈટ્રોજન (કિગ્રા/હે.)				નાઈટ્રોજન (કિગ્રા/હે.)				નાઈટ્રોજન (કિગ્રા/હે.)			
૧૦૦	૭૨	૯૪	૧૧૫	૧૩૬	૭૦	૯૧	૧૧૩	૧૩૪	૬૮	૮૯	૧૧૦	૧૩૨
૧૫૦	૬૦	૮૧	૧૦૩	૧૨૪	૫૮	૭૯	૧૦૦	૧૨૨	૫૫	૭૭	૯૮	૧૨૦
૨૦૦	૪૮	૬૯	૯૧	૧૧૨	૪૫	૬૭	૮૮	૧૧૦	૪૩	૬૫	૮૬	૯૭

૨૫૦	૩૫	૫૭	૭૮	૧૦૦	૩૩	૫૫	૭૬	૯૮	૩૧	૫૨	૭૪	૯૫
૩૦૦	૨૩	૪૫	૬૬	૮૮	૨૧	૪૨	૬૪	૮૫	૧૯	૪૦	૬૨	૮૩
૩૫૦	૧૧	૩૩	૫૪	૭૫	૯	૩૦	૫૨	૭૩	૭	૨૮	૪૯	૭૧
૪૦૦	૦	૨૦	૪૨	૬૩	૦	૧૮	૪૦	૬૧	૦	૧૬	૩૭	૫૯
૪૫૦	૦	૮	૩૦	૫૧	૦	૬	૨૭	૪૯	૦	૪	૨૫	૪૬
૫૦૦	૦	૦	૧૭	૩૯	૦	૦	૧૫	૩૭	૦	૦	૧૩	૩૪
૫૫૦	૦	૦	૫	૨૭	૦	૦	૩	૨૪	૦	૦	૧	૨૨
૬૦૦	૦	૦	૦	૧૪	૦	૦	૦	૧૨	૦	૦	૦	૧૦
	૪૫	૫૫	૬૫	૭૫	૪૫	૫૫	૬૫	૭૫	૪૫	૫૫	૬૫	૭૫
ફોસ્ફરસ	ફોસ્ફરસ (કિગ્રા/હે.)			ફોસ્ફરસ (કિગ્રા/હે.)				ફોસ્ફરસ (કિગ્રા/હે.)				
૨૧	૬	૧૨	૧૮	૨૪	૩	૯	૧૪	૨૦	૦	૫	૧૧	૧૭
૨૬	૧	૭	૧૩	૧૯	૦	૪	૧૦	૧૫	૦	૦	૬	૧૨
૩૧	૦	૨	૮	૧૪	૦	૦	૫	૧૧	૦	૦	૧	૭
૩૬	૦	૦	૩	૯	૦	૦	૦	૬	૦	૦	૦	૨
૪૧	૦	૦	૦	૪	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦
	૪૫	૫૫	૬૫	૭૫	૪૫	૫૫	૬૫	૭૫	૪૫	૫૫	૬૫	૭૫
પોટાશ	પોટાશ (કિગ્રા/હે.)			પોટાશ (કિગ્રા/હે.)				પોટાશ (કિગ્રા/હે.)				
૨૦૦	૩૪	૪૪	૫૩	૬૩	૩૧	૪૧	૫૦	૬૦	૨૯	૩૮	૪૮	૫૭
૨૫૦	૩૨	૪૧	૫૧	૬૦	૨૯	૩૯	૪૮	૫૮	૨૭	૩૬	૪૬	૫૫
૩૦૦	૩૦	૩૯	૪૯	૫૮	૨૭	૩૭	૪૬	૫૬	૨૪	૩૪	૪૩	૫૩
૩૫૦	૨૮	૩૭	૪૭	૫૬	૨૫	૩૪	૪૪	૫૩	૨૨	૩૨	૪૧	૫૧
૪૦૦	૨૫	૩૫	૪૪	૫૪	૨૩	૩૨	૪૨	૫૧	૨૦	૩૦	૩૯	૪૯
૪૫૦	૨૩	૩૩	૪૨	૫૨	૨૧	૩૦	૪૦	૪૯	૧૮	૨૮	૩૭	૪૬
૫૦૦	૨૧	૩૧	૪૦	૫૦	૧૯	૨૮	૩૭	૪૭	૧૬	૨૫	૩૫	૪૪
૫૫૦	૧૯	૨૮	૩૮	૪૭	૧૬	૨૬	૩૫	૪૫	૧૪	૨૩	૩૩	૪૨
૬૦૦	૧૭	૨૬	૩૬	૪૫	૧૪	૨૪	૩૩	૪૩	૧૨	૨૧	૩૧	૪૦
૬૫૦	૧૫	૨૪	૩૪	૪૩	૧૨	૨૨	૩૧	૪૧	૯	૧૯	૨૯	૩૮
૭૦૦	૧૩	૨૨	૩૨	૪૧	૧૦	૧૯	૨૯	૩૮	૭	૧૭	૨૬	૩૬
૭૫૦	૧૦	૨૦	૨૯	૩૯	૯	૧૭	૨૭	૩૬	૫	૧૫	૨૪	૩૪
૮૦૦	૮	૧૮	૨૭	૩૭	૬	૧૫	૨૫	૩૪	૩	૧૨	૨૨	૩૧
૮૫૦	૬	૧૬	૨૫	૩૫	૩	૧૩	૨૨	૩૨	૧	૧૦	૨૦	૨૯
૯૦૦	૪	૧૩	૨૩	૩૨	૧	૧૧	૨૦	૩૦	૦	૮	૧૮	૨૭
૯૫૦	૨	૧૧	૨૧	૩૦	૦	૯	૧૮	૨૮	૦	૬	૧૫	૨૫
૧૦૦૦	૦	૯	૧૯	૨૮	૦	૬	૧૬	૨૫	૦	૪	૧૩	૨૩
૧૦૫૦	૦	૭	૧૬	૨૬	૦	૪	૧૪	૨૩	૦	૦	૧૧	૨૧
૧૧૦૦	૦	૫	૧૪	૨૪	૦	૨	૧૨	૨૧	૦	૦	૯	૧૮
૧૧૫૦	૦	૩	૧૨	૨૨	૦	૦	૯	૧૯	૦	૦	૭	૧૬
૧૨૦૦	૦	૦	૧૦	૧૯	૦	૦	૭	૧૭	૦	૦	૫	૧૪
૧૨૫૦	૦	૦	૮	૧૭	૦	૦	૫	૧૫	૦	૦	૨	૧૨

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ (એન.એ.આર.પી.), ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૫ અંશત: સુધારેલ ક્ષારગ્રસ્ત જમીનમાં યોમાસુ ડાંગરમાં જીપ્સમ અને સંકલિત પોષક તત્વોના વ્યવસ્થાપનથી ડુંગળીનાં પાક પર અસર

દક્ષિણ ગુજરાતના દરિયાકાંઠાના વધુ વરસાદવાળા ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં ભારે પોતવાળી જમીનમાં ડાંગર-ડુંગળી પાક પદ્ધતિ અપનાવતાં ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, ડાંગરની ફેર રોપણી પહેલા જીપ્સમની જરૂરીયાતના ૫૦% મુજબ તથા ભલામણ કરેલ ખાતર ૧૦૦-૩૦-૦૦ ના:ફો:પો કિગ્રા/હેકટર અને ૧૦ ટન છાણિયુ ખાતર અને રવિ ઋતુમાં ડુંગળીના પાકને ૮૦-૪૦-૦૦ ના:ફો:પો કિગ્રા/હેકટર આપવાથી વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખી આવક મળે છે અને ક્ષારગ્રસ્ત જમીનના ભૌતિક બંધારણમાં સુધારો થાય છે.

અર્થકરણ :

માવજતો	યોખાનું સમકક્ષ કુલ ઉત્પાદન (કિગ્રા/હે)	કુલ આવક (રૂા./હે)	કુલ ખર્ચ (રૂા./હે)	ચોખ્ખી આવક (રૂા./હે)	સી.બી.આર
જીપ્સમ@ ૫૦% જી.આર x ૧૦૦% આર.ડી.એફ + ૧૦ ટન/હે. છાણિયુ ખાતર	૧૬૬૫૦	૨૩૩૧૦૬	૧૧૩૯૬૩	૧૧૯૧૪૩	૨.૦૫

વેચાણ કિંમત ડાંગર- ૧૪ રૂા./કિલો , ડાંગરનું પરાળ -૩ રૂા./કિલો, ડુંગળી- ૬ રૂા./કિલો.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૬ ઓરાણ ડાંગર (ખરીફ) - ચણા (રવી) - તલ (ઉનાળુ) પાક પદ્ધતિમાં ખાતર વ્યવસ્થાપન

દક્ષિણ ગુજરાત ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારનાં ખેડૂતોને વધુ ચોખ્ખો નફો મેળવવા ઓરાણ ડાંગર (ખરીફ) - ચણા (રવી) - તલ (ઉનાળુ) પાક પદ્ધતિ અપનાવવા અને ઉનાળુ તલ વાવતા પહેલાં ચણા પાકનાં અવશેષોને જમીનમાં ભેળવી દેવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. વધુમાં દરેક પાકની ભલામણ મુજબ રાસાયણિક ખાતરનો

૧૦૦% હિસ્સો (ડાંગર: ૭૫-૨૫-૦૦ ના-ફો-પો કિગ્રા/હે, યણા: ૨૫-૫૦-૦૦ ના-ફો-પો કિગ્રા/હે અને તલ: ૫૦-૨૫-૪૦ ના-ફો-પો કિગ્રા/હે) આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ઓરાણ ડાંગર (ખરીફ)— યણા (રવી)— તલ (ઉનાળુ)
પાક પદ્ધતિમાં ખાતર વ્યવસ્થાપન

વ્યવસ્થાપન	ડાંગર આધારીત ઉત્પાદન કિગ્રા/હે.	ખર્ચ રૂ./હે.	ચોખ્ખો નફો રૂ./હે
પાક પદ્ધતિ			
ઓરાણ ડાંગર (ખરીફ)— યણા (રવી)— તલ (ઉનાળુ) પાક પદ્ધતિમાં ઉનાળુ તલ વાવતા પહેલાં યણા પાકનાં અવશેષોને જમીનમાં ભેળવવા	૧૦૮૨૮	૪૩૯૨૪	૧૧૮૪૮૮
ખાતર વ્યવસ્થાપન			
દરેક પાકની ભલામણ મુજબ રાસાયણિક ખાતરનો ૧૦૦% હિસ્સો	૧૦૧૮૫	૪૬૬૮૪	૧૦૬૦૯૭

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, જળ અને જમીન વ્યવસ્થા, કપાસ સંશોધન પેટા-કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., અણલીયા]

૧.૭ મકાઈમાં પાક-નિંદણ હરીફાઈનો કટોકટીનો સમયગાળો

દક્ષિણ ગુજરાતના વધુ વરસાદવાળા ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં રવિ ઋતુ દરમિયાન મકાઈ ઉગાડતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન અને નફો મેળવવા પાકને વાવણી બાદ ૨૦ થી ૫૦ દિવસ સુધી નિંદણ મુક્ત રાખવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, પ્રાથમિક અને વડા, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, ન.મ. કૃષિ મહાવિદ્યાલય, નવસારી]

૧.૮ દક્ષિણ ગુજરાતમાં ટપક પદ્ધતિથી શિયાળુ મીઠી મકાઈમાં પિયત, નાઈટ્રોજન અને કેળનાં થડનાં રસનો છંટકાવની જુદી જુદી માત્રા અને ત્યારબાદ વાવેલ ઉનાળુ મગનાં ઉત્પાદન ઉપર અસર

દક્ષિણ ગુજરાતના વધુ વરસાદવાળા ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં મીઠી મકાઈ (શિયાળુ) — મગ (ઉનાળુ) પાક પદ્ધતિ અપનાવતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે મીઠી મકાઈનાં પાકને ટપક પદ્ધતિ દ્વારા પિયત (૦.૮ પી.ઈ.એફ.), નાઈટ્રોજન ખાતર

(૧૨૦ કિગ્રા/હે) અને ૧% કેળના થડનો રસ (વાવેતર બાદ ૩૦ અને ૬૦ દિવસે) છંટકાવ કરવાથી વધુ ઉત્પાદન, ચોખ્ખી આવક અને પાણીની કાર્યક્ષમતા મળે છે તેમજ ૧૦% પાણીની બચત થાય છે. ફોસ્ફરસ (૬૦ કિગ્રા/હે) અને પોટાશ (૪૦ કિગ્રા/હે) ખાતરનો પુરેપુરો જથ્થો પાયામાં મકાઈનાં પાકને આપવો જ્યારે નાઈટ્રોજન છ સરખા હપ્તામાં યુરીયા ખાતર દ્વારા અઠવાડીયાનાં અંતરે વાવેતર બાદ ૧૫ દિવસે ટપક પિયત પદ્ધતિથી આપવું. મગને ભલામણ મુજબ (૨૦-૪૦-૦૦ ના-ફો-પો કિગ્રા/હે) ખાતર આપવું.

ટપક પદ્ધતિની વિગત:

બે નળી વચ્ચેનું અંતર	:	૧.૨ મી
ટપકણીયા વચ્ચેનું અંતર	:	૦.૬ મી
ટપકણીયાનો પ્રવાહ	:	૪ લી/કલાક
પદ્ધતિનું દબાણ	:	૧.૨૦ કિગ્રા/મી ^૨
પદ્ધતિ ચલાવવાનો ગાળો	:	એકાંતરે દિવસે

પદ્ધતિ ચલાવવાનો સમય:

નવેમ્બર	:	૧ કલાક અને ૩૦ મિનિટ થી ૨ કલાક અને ૧૦ મિનિટ
ડિસેમ્બર	:	૧ કલાક અને ૫ મિનિટ થી ૧ કલાક અને ૩૦ મિનિટ
જાન્યુઆરી	:	૫૪ મિનિટ થી ૧ કલાક અને ૧૨ મિનિટ
ફેબ્રુ - માર્ચ	:	૧ કલાક અને ૧૦ મિનિટ થી ૨ કલાક

મીઠી મકાઈનો પાક

ઉનાળુ મગનો પાક

અર્થકરણ :

માવજતો	ટપક પદ્ધતિનો ખર્ચ	ઉત્પાદન ખર્ચ	કુલ ખર્ચ	મીઠી મકાઈની સમકક્ષ કુલ	લીલા ચારાનું આવક	કુલ આવક	ચોખ્ખી આવક
	(રૂા.'૦૦૦'/હે)			ઉત્પાદન (ટન/હે)	(રૂા.'૦૦૦'/હે)		
૧% રસનો છંટકાવ	૧૪૧૮૦	૨૯૩૪૬	૪૩૫૩૬	૧૭.૧૨	૨૩.૨૮	૧૬૦૨૭૭	૧૧૬૭૪૧

વેચાણ કિંમત મકાઈનાં ડોડા - ૦૮ રૂા./કિલો લીલા ચારો. ૧ રૂા./કિલો

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૯ સંગ્રહિત ભેજ હેઠળ જુવાર બીપી-૫૩ માં બાહ્ય છંટકાવની અસર

દક્ષિણ ગુજરાત ઝોન-૨ ના બારા પટ્ટી વિસ્તારમાં સંગ્રહિત ભેજમા રવિ જુવાર (બીપી-૫૩) ઉગાડતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે જુવાર ઘુંટણ સુધી ઉંચાઈ પહોંચે ત્યારે ભલામણ કરેલ ખાતરના જથ્થા (૪૦-૨૦-૨૦ ના.ફો.પો. કિગ્રા/હે) ઉપરાંત ૧ ટકા યુરીયા અને ૧ ટકા નોવેલ ઓર્ગેનિક ખાતર એક અઠવાડિયાના અંતરે છાંટવાથી વધુ ઉત્પાદન અને નફો મળે છે.

સંગ્રહિત ભેજ હેઠળ જુવાર બીપી-૫૩

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, મદદનીશ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, કૃષિ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., તણછા]

૧.૧૦ દક્ષિણ ગુજરાતમાં ચોમાસુ જુવારનો નાઈટ્રોજન અને ફોસ્ફોરસ તત્વોના વ્યવસ્થાપન સાથે જૈવિક ખાતર નો પ્રતિસાદ

દક્ષિણ ગુજરાત ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં વરસાદ આધારીત જુવાર (જીજે ૪૨) ઉગાડતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન તેમજ ચોખ્ખો નફો મેળવવા ભલામણ મુજબ ખાતર ૮૦-૪૦-૦ ના-ફો-પો કિગ્રા/હે (૪૦-૪૦-૦૦ ના-ફો-પો કિગ્રા/હે પાયામાં તેમજ ૪૦ કિગ્રા નાઈટ્રોજન/હે વાવણી બાદ ૩૦ દિવસે) અને વાવણી બાદ ૪૫ અને ૬૦ દિવસે ૧% નોરોજી નોવેલ સેન્દ્રિય પ્રવાહી પોષક તત્વનો છંટકાવ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

અર્થકરણ:

ખાતર વ્યવસ્થાપન	બીજ ઉત્પાદન કિગ્રા/હે	ચારો ઉત્પાદન કિગ્રા/હે	ખર્ચ રૂા./હે	ચોખ્ખો નફો રૂા./હે
ખાતર ૮૦-૪૦-૦ ના-ફો-પો કિગ્રા/હે + ૧% નોરોજી નોવેલ ઓર્ગેનિક લીકવીડ ફર્ટીલાઈઝર	૫૩૧૭	૧૮૦૧૪	૩૪૨૨૦૧	૧૦૦૭૮૪

[ભલામણ વર્ષ ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, કોલેજ ઓફ એગ્રીકલ્ચર, ભરૂચ]

૧.૧૧ નાગલીમાં વિવિધ પોષણ વ્યવસ્થાપન પ્રણાલીઓની અસર

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદ ધરાવતા વિસ્તાર (કૃષિ હવામાન પરિસ્થિતિ - ૧) માં ચોમાસુ નાગલીની (જીએન-૪) ખેતી કરતાં ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન મેળવવા અને નફાકારક ખેતી કરવા માટે છાણીયા ખાતર ૫ ટન પ્રતિ હેક્ટર મુજબ અથવા છાણીયા ખાતરની અવેજીમાં જંગલમાથી પાંદડા એકઠા કરી ૫ ટન પ્રતિ હેક્ટર મુજબ ફેરરોપણીના એક માસ અગાઉ જમીનમા ભેળવવા તેમજ ભલામણ કરેલા ખાતરના ૭૫ ટકા જથ્થો (૩૦:૧૫:૦૦ કિગ્રા ના.ફો.પો./હેક્ટર) આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

નાગલીનો પાક

[ભલામણ વર્ષ ૨૦૧૯, ,સહપ્રાધ્યાપક, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, કોલેજ ઓફ એગ્રીકલ્ચર, વઘઈ]

૨. કઠોળ પાકો

૨.૧ તુવેરની નવી જાત: જી.ટી.૧૦૫ (જાનકી)

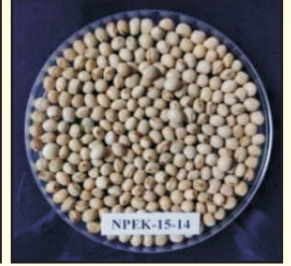
તુવેરની જાત એન.પી.ઈ.કે.૧૫-૧૪ (જી.ટી.-૧૦૫ : જાનકી) નું સરેરાશ ઉત્પાદન ૧૮૨૯ કિગ્રા પ્રતિ હેક્ટર છે. જે અન્ય પ્રચલિત જાતો જી.ટી.૧૦૧, જી.ટી.૧૦૩, ઉપાસ-૧૨૦ અને પી.૯૯૨ કરતાં અનુક્રમે ૧૪.૮%, ૧૩.૬%, ૨૭.૫% અને ૧૭.૮% વધારે છે. આ નવી જાત ૧૩૫-૧૪૫ દિવસમાં પાકતી હોય, વહેલી પાકતી જાતોના વર્ગમાં સમાવેશ થાય છે. આ જાત મધ્યમઘેરાવો ધરાવતી, પીળા રંગના ફૂલવાળી, લીલી શીંગો ધરાવતી અને પ્રતિ શીંગ ૩-૫ સફેદ રંગના દાણા ધરાવે છે. આ જાતની ઉત્પાદકતા વધારે છે તેમજ વંધ્યત્વ રોગ સામે પ્રતિકારકતા ધરાવે છે. તુવેરની જાત જી.ટી.-૧૦૫ (જાનકી) ને સમગ્ર ગુજરાત રાજ્યમાં ચોમાસું ઋતુમાં વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

તુવેરની નવી જાત : જી.ટી.૧૦૫
(જાનકી)નો છોડ

લીલી શીંગોનું જુમખ

દાણા

અન્ય જાતો સાથે શીંગોની સરખામણી

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, કઠોળ અને દિવેલા સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૨.૨ તુવેરમાં આંતરપાક વ્યવસ્થાપન

દક્ષિણ ગુજરાત ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં વરસાદ આધારીત તુવેર ઉગાડતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખો નફો મેળવવા તુવેરનું વાવેતર બે હાર વચ્ચે ૧૨૦ સે.મી. અંતરે કરી સાથે આંતરપાક સોયાબીન અથવા મગની બે હારનું વાવેતર કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

અર્થકરણ :

આંતરપાક વ્યવસ્થાપન	આંતર પાકનું ઉત્પાદન (કિગ્રા/હે)	તુવેરનું ઉત્પાદન (કિગ્રા/હે)	તુવેર સમકક્ષ ઉત્પાદન (કિગ્રા/હે)	ખર્ચ રૂ./હે	ચોખ્ખો નફો રૂ./હે
તુવેર (૧૨૦) + સોયાબીન (૧:૨)	૧૦૩૧	૭૦૭	૧૨૨૨	૨૮૨૩૮	૪૪૧૦૬
તુવેર (૧૨૦) + મગ (૧:૨)	૨૭૬	૮૪૩	૧૧૫૦	૨૮૨૩૮	૪૦૭૮૦

[ભલામણ વર્ષ ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, કોલેજ ઓફ એગ્રીકલ્ચર, ભરૂચ]

૨.૩ અડદની નવી જાત: જી.યુ. ૩ (અંજની)

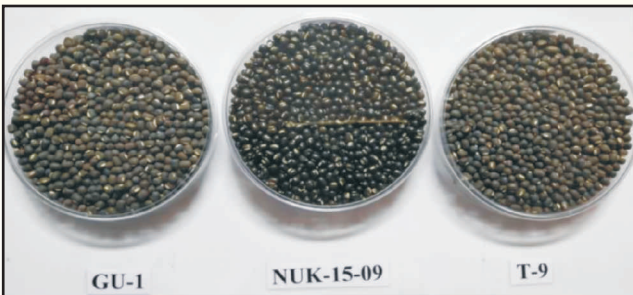
અડદની જાત એન.યુ.કે.-૧૫-૦૯ (જી.યુ. ૩ : અંજની) નું સરેરાશ ઉત્પાદન ૯૩૪ કિગ્રા પ્રતિ હેક્ટર છે. જે અન્ય પ્રચલિત જાતો જી.યુ.-૧ અને ટી.૯ કરતાં અનુક્રમે ૧૧.૧% અને ૧૫.૯% વધુ છે. આ નવી જાત ૯૫-૧૦૦ દિવસમાં પાકી જાય છે તે અનિયંત્રિત વૃદ્ધિ ધરાવતી અને મધ્યમ કદનાં ચળકતા કાળા રંગના દાણા ધરાવે છે. આ જાતની ઉત્પાદકતા વધારે છે તેમજ પીળા પંચરંગીયા રોગ સામે પ્રતિકારકતા ધરાવે છે. અડદની જાત જી.યુ.-૩ ને ચોમાસુ અને ઉનાળુ ઋતુમાં વાવેતર માટે દક્ષિણ અને મધ્ય ગુજરાતમાં ભલામણ કરવામાં આવે છે.

અડદની નવી જાત: જી.યુ. ૩ (અંજની)

અડદનો છોડ

અન્ય જાતો સાથે દાણાની સરખામણી

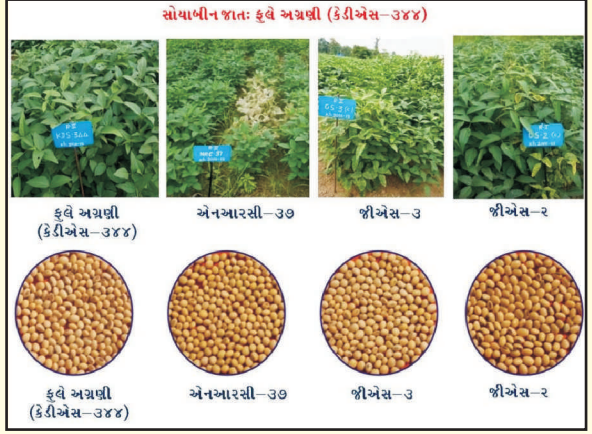
સુકી શીંગો

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, કઠોળ અને દિવેલા સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૨.૪ સોયાબીન નવી જાત: કુલે અગ્રણી (કેડીએસ-૩૪૪)

દક્ષિણ ગુજરાતમાં સોયાબીનની નવી જાત કુલે અગ્રણીનું સરેરાશ ઉત્પાદન ૨૫૦૪ કિલો/હેક્ટર છે. જે સ્થાનિક જાતો એન.આર.સી.-૩૭, ગુજરાત સોયાબીન-૩ અને ગુજરાત સોયાબીન-૨ તેમજ રાષ્ટ્રીય કક્ષાની જાત જે.એસ-૩૩૫ કરતા અનુક્રમે ૧૫.૫૨, ૨૦.૯૬, ૨૬.૪૦ અને ૩૨.૧૩ ટકા વધુ ઉત્પાદન આપે છે. સીંગ ન

ફાટવાના ગુણધર્મ ધરાવતી સોયાબીનની નવી જાત ગેરુ તથા પીળા પંચરંગીયા રોગ સામે અને પાન ખાનારી ઈયળ તેમજ શીંગ વેધક ઈયળ સામે મધ્યમ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે. આ જાત ૧૮.૬ ટકા તેલ અને ૪૧ ટકા પ્રોટીન ધરાવે છે તેમજ આ જાતના દાણા મધ્યમ કદના અને પીળાશ પડતો રંગ ધરાવે છે. સોયાબીનની નવી જાત કુલે અગ્રણી દક્ષિણ ગુજરાતમાં ખરીફ વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

કુલે અગ્રણીની લાક્ષણિકતાઓ:

- વહેલા કુલ આવવાની શરૂઆત
- પાકવાના દિવસો: ૧૧૦ દિવસ
- દક્ષિણ ગુજરાતમાં સોયાબીનની નવી જાત કુલે અગ્રણીનું સરેરાશ ઉત્પાદન ૨૫૦૪ કિલો/હેક્ટર છે. જે સ્થાનિક જાતો એન.આર.સી.-૩૭, ગુજરાત સોયાબીન-૩ અને ગુજરાત સોયાબીન-૨ તેમજ રાષ્ટ્રીય કક્ષાની જાત જે.એસ-૩૩૫ કરતા અનુક્રમે ૧૫.૫૨, ૨૦.૯૬, ૨૬.૪૦ અને ૩૨.૧૩ ટકા વધુ ઉત્પાદન આપે છે.
- સોયાબીનની નવી જાત કુલે અગ્રણીના દાણા મધ્યમ કદના અને પીળાશ પડતો રંગ ધરાવે છે. તદઉપરાંત આ જાત ૧૮.૬ ટકા તેલ અને ૪૧ ટકા પ્રોટીન ધરાવે છે.
- સીંગ ન ફાટવાના ગુણધર્મ ધરાવતી સોયાબીનની નવી જાત ગેરુ તથા પીળા પંચરંગીયા રોગ સામે અને પાન ખાનારી ઈયળ તેમજ શીંગ વેધક ઈયળ સામે મધ્યમ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (શ્રીડીગ) ખરસાણી સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., વણારસી]

૨.૫ દક્ષિણ ગુજરાતની પરિસ્થિતિમાં ઈક્કડની લીલા પડવાશ માટેની જાત: એન.એસ.બી.-૯

દક્ષિણ ગુજરાતની પરિસ્થિતિમાં ઈક્કડની લીલા પડવાશ માટેની જાત એન.એસ.બી.-૯ નું સરેરાશ ઉત્પાદન ૪૧.૦૬ ટન/હે આવે છે. આ જાત એકંદરે સી.એસ.ડી. - ૧૩૭ અને સી.એસ.ડી.-૧૨૩ કરતાં ૧૯.૯૫% અને ૧૯.૬૮% જેટલો વધારે લીલો પડવાશ આપે છે. આ જાતમાં વધારે પ્રારંભિક વૃદ્ધિ તેમજ વધુ પાનની સંખ્યા, પરિકાઓ પ્રતિ પાનની સંખ્યા અને લીલા છોડનું વજન ધરાવતી હોવાથી લીલા પડવાશનું વધારે ઉત્પાદન આપે છે. આ જાતના લાંબા મૂળ, વધુ મૂળગંડિકાઓ અને વધારે મૂળગંડિકાઓનું વજન ધરાવતી હોવાથી વાતાવરણમાંથી પ્રતિ એકમ ક્ષેત્રફળ જમીનમાં વધુ નાઈટ્રોજન પ્રસ્થાપિત કરે છે. આ જાત જમીનમાં વધુ સેન્દ્રિય કાર્બન, ઉપલબ્ધ નાઈટ્રોજન તેમજ ઉપલબ્ધ ફોસ્ફરસ ઉમેરે છે તથા અન્ય જાતો કરતાં ઓછો કાર્બન : નાઈટ્રોજનનો ગુણોત્તર ધરાવતી હોવાથી ખુબ જ ઝડપથી વિઘટન પામે છે, જેથી લીલા પડવાશ માટે ખુબ જ અનુકૂળ છે. આ જાત શરૂઆતના કોહવારા સામે મધ્યમ રોગ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે. ઈક્કડની જાત એન. એસ. બી.-૯ ને દક્ષિણ ગુજરાતમાં લીલા પડવાશ માટે વસુંધરા તરીકે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, જનિનવિદ્યા અને વનસ્પતિ સંવર્ધન વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૩ . રોકડિયા પાકો

૩.૧ ઘનિષ્ઠ પાક પદ્ધતિમાં અનુકૂળ હિરસુટમ કપાસની જાત: જી.આઈ.એસ.વી.-૨૭૨ (જી.કોટ.૩૪)

ગુજરાત રાજ્યનાં પિયત વિસ્તારમાં હિરસુટમ કપાસની જાત જી.આઈ.એસ.વી.-૨૭૨નું સાંકડાગાળે ૬૦ x ૧૫ સેમીનાં અંતરે વાવેતર કરવાથી કપાસનું સરેરાશ ઉત્પાદન ૨૬૨૨ કિગ્રા/હેક્ટર આપે છે. જે પ્રચલિત જાતો જેવી કે જી.કોટ.૧૦, જી.કોટ.૧૬ અને સુરજ કરતાં અનુક્રમે ૬૪.૬%, ૯૨.૦% અને ૬૭.૧% વધુ ઉત્પાદન આપે છે. જી.આઈ.એસ.વી.-૨૭૨નું

કપાસની ઘનિષ્ઠ પાક પદ્ધતિ (જાત: જી.કોટ.૩૪)

રૂનું ઉત્પાદન ૧૦૦૩ કિગ્રા/હેકટર મળેલ છે. જે પ્રચલિત જાતો જી.કોટ.૧૦, જી.કોટ.૧૬ અને સુરજ કરતાં અનુક્રમે ૫૧.૫%, ૧૩૭.૭% અને ૧૦૨.૨% વધુ છે. આ જાતની રૂ ની ટકાવારી ૩૬.૨ છે. આ જાત પાનનાં ટપકાંના રોગ સામે પ્રતિકારક તેમજ પાનના સુકારાના રોગ સામે મધ્યમ રોગપ્રતિકારક જ્યારે મૂળનાં સુકારા રોગનાં લક્ષણો જણાયેલ નથી. જી.આઈ.એસ.વી.-૨૭૨માં યુસિયા જીવાતો, ખુલ્લા જીંડવા અને કાલાનું નુકશાન આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા કરતાં ઓછું આવે છે. આ જાત મધ્યમ મોડી પાકતી જાત છે. જેથી ગુજરાતમાં હિરસુટમ કપાસની જાત જી.આઈ.એસ.વી.-૨૭૨ ને ઘનિષ્ઠ પાક પદ્ધતિમાં વાવેતર કરવા “જી.કોટ.૩૪” તરીકે એન્ડોર્સમેન્ટ માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ઉત્પાદન ક્ષમતા :

કપાસની જાત	ઉત્પાદન (કિગ્રા/હે)	નિયંત્રિત જાતો કરતા ઉત્પાદનમાં વધારો	રીમાર્ક્સ	
જી.કોટ.૩૪	૨૬૨૨	જી.કોટ.૧૦	૬૪.૨ %	ઘનિષ્ઠ પાક પદ્ધતિ માટે અનુકૂળ
		જી.કોટ.૧૬	૯૨.૦ %	
		સુરજ	૬૭.૧ %	

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કપાસ), મુખ્ય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., સુરત)]

૩.૨ કપાસ (બીટી) પાકમાં ટપક પદ્ધતિથી પિયત અને નાઈટ્રોજનનું વ્યવસ્થાપન.

દક્ષિણ ગુજરાત ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારનાં ખેડૂતોને બીટી કપાસનું વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખી આવક મેળવવા કપાસ પાકમાં ટપક પદ્ધતિ (૧.૦ પીઈએફ) અપનાવવા અને ટપક પદ્ધતિ દ્વારા નાઈટ્રોજન ખાતર (૧૮૦ કિગ્રા/હે) આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. ફોસ્ફરસનો પૂરેપૂરો જથ્થો (૪૦ કિગ્રા/હે) પાયાના ખાતર તરીકે જ્યારે નાઈટ્રોજન ખાતર છ સરખા હપ્તામાં (એક હપ્તો પાયામાં અને બાકીના હપ્તા વાવણી બાદ ૩૦, ૬૦, ૭૫, ૯૦ અને ૧૦૫ દિવસે) ટપક પદ્ધતિ દ્વારા આપવો.

ટપક પદ્ધતિની વિગત

- બે નળી વચ્ચેનું અંતર : ૧.૨ મી
- ટપકણીયા વચ્ચેનું અંતર : ૦.૪૫ મી
- ટપકણીયાનો પ્રવાહ : ૪ લિ/કલાક
- પદ્ધતિનું દબાણ : ૧.૨૦ કિગ્રા/મી^૨
- પદ્ધતિ ચલાવવાનો ગાળો : ૬૨ ત્રણ દિવસનાં અંતરે
- પદ્ધતિ ચલાવવાનો સમય
- સપ્ટેમ્બર-ઓક્ટોબર : ૧:૩૦ થી ૨:૦૦ (કલાક : મિનિટ)
- નવેમ્બર-ડીસેમ્બર : ૧:૩૦ થી ૧:૪૫ (કલાક : મિનિટ)
- જાન્યુઆરી- ફેબ્રુઆરી : ૧:૫૦ થી ૨:૪૫ (કલાક : મિનિટ)

કપાસ (બીટી) પાકમાં ટપક પદ્ધતિથી પિયત અને નાઈટ્રોજનનું વ્યવસ્થાપન

અર્થકરણ:

વ્યવસ્થાપન	ઉત્પાદન કિગ્રા/હે	ખર્ચ રૂા./હે	ચોખ્ખો નફો રૂા./હે
ટપક પદ્ધતિથી ૧.૦ પીઈએફ પર પિયત	૩૫૦૧	૬૭૮૪૬	૧૦૭૨૪૬
ટપક પદ્ધતિ દ્વારા ૧૮૦ કિગ્રા નાઈટ્રોજન ખાતર/હેકટર છ સરખા હપ્તામાં (એક હપ્તો પાયામાં અને બાકીના હપ્તા વાવણી બાદ ૩૦, ૬૦, ૭૫, ૯૦ અને ૧૦૫ દિવસે) તેમજ પાયામાં ફોસ્ફરસ ૪૦ કિગ્રા/હેકટર	૩૪૬૨	૬૭૬૮૯	૧૦૫૪૪૮

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, જળ અને જમીન વ્યવસ્થા, કપાસ સંશોધન પેટા-કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., અણલીયા]

૩.૩ શેરડીની નવી જાત: કો.એન. ૧૩૦૭૨ (જી.એન.એસ. - ૧૧ (નવ્યા))

વહેલી પાકતી અને ઢળી ન પડે તેવી સીધી જાત કો.એન. ૧૩૦૭૨, જેનું દક્ષિણ ગુજરાતમાં ૧૩૨.૫૩ ટન/હે જેટલું સરેરાશ ઉત્પાદન નોંધાયેલ છે, જે કો.એન. ૦૫૦૭૧, કોસી. ૬૭૧ તથા કો.એન. ૦૯૦૭૨ કરતાં અનુક્રમે ૧૮.૩૬%, ૨૫.૨૪% અને ૧૭.૯૩% વધુ સાંઠાનું ઉત્પાદન આપે છે. આ જાત વેપારી ખાંડનું ઉત્પાદન પણ સારું આપે છે. સુકારા અને રાતડા રોગ સામે મધ્યમ પ્રતિકારક જ્યારે ચાબુક આંજિયા સામે પ્રતિકારક તથા મહત્વની જીવાતો સામે ઓછી ગ્રાહ્ય છે અને તેની લામપાકની ક્ષમતા સારી છે. આ શેરડીની જાત: કો.એન. ૧૩૦૭૨ દક્ષિણ ગુજરાત માટે જી.એન.એસ.- ૧૧ (નવ્યા) તરીકે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

શેરડીની નવી જાત: કો.એન. ૧૩૦૭૨(નવ્યા)

બે આંખના ટુકડા

ભલામણનું અર્થકરણ:

ક્રમ	વિગત	કો.એન. ૧૩૦૭૨	કો.એન. ૦૫૦૭૧	વધુ ઉત્પાદન/નફો
૧	શેરડીનું ઉત્પાદન ટન/હે	૧૩૨.૫૩	૧૧૩.૮૪	૧૮.૬૯
૨	આવક રૂા.	૪,૩૪,૬૯૮.૪૦/-	૩,૭૩,૩૯૫.૨૦/-	૬૧,૩૦૩.૨૦/-

કાપણી વર્ષ : ૨૦૧૯-૨૦ માં શેરડીનો ભાવ ૩૨૮૦ રૂા./ટન

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (શેરડી), મુખ્ય શેરડી સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૩.૪ શેરડીના પાકમાં જુદી જુદી રોપણી સામગ્રી, ટપક પિયત પદ્ધતિ અને ફર્ટીગેશનની ઉત્પાદન પર અસર

દક્ષિણ ગુજરાતનાં વધુ વરસાદવાળા ખેતી આબોહવાકીય વિસ્તારમાં શેરડી ઉગાડતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, શેરડીની રોપણી બે આંખવાળા ટુકડાથી જોડીયા હારમાં (૬૦ X ૧૨૦ X ૬૦ સેમી) કરવા. જમીનમાં ૭.૫ સેમી ઉંડાઈએ ઈન લાઈન લેટરલ અપનાવવા અને ભલામણ કરેલ નાઈટ્રોજન ખાતરનો ૮૦% જથ્થો એટલે કે, ૨૦૦-૧૨૫-

૧૨૫ ના.ફો.પો. કિગ્રા પ્રતિ હેક્ટર રોપણ પાક માટે અને ૨૪૦-૬૨.૫-૧૨૫ ના.ફો.પો. કિગ્રા પ્રતિ હેક્ટર લામપાક માટે આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. ફોસ્ફરસ ખાતરનો પૂરેપૂરો જથ્થો તથા નાઈટ્રોજન અને પોટાશ ખાતરનો ૧૦% જથ્થો પાયામાં આપવો અને બાકીનો ૯૦% નાઈટ્રોજન તેમજ પોટાશ ૧૦ સરખા હપ્તામાં રોપણી કર્યાનાં એક મહિનાં પછી ૧૫ દિવસનાં ગાળે ટપક પદ્ધતિ દ્વારા આપવાથી શેરડીનું વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખી આવક મળે છે તથા ૨૦% ખાતરની બચત થાય છે.

ટપક પદ્ધતિની વિગત:

બે નળી વચ્ચેનું અંતર	:	૧.૮ મી
ટપકણીયા વચ્ચેનું અંતર	:	૦.૬ મી
ટપકણીયાનો પ્રવાહ	:	૪ લિ/કલાક
પદ્ધતિનું દબાણ	:	૧.૨૦ કિગ્રા/મી ^૨
પદ્ધતિ ચલાવવાનો ગાળો	:	એકાંતરે દિવસે

પદ્ધતિ ચલાવવાનો સમય :

ઓક્ટોબર થી ડિસેમ્બર	:	૧ કલાક ૫૦ મિનિટ થી ૨.૦૦ કલાક
જાન્યુઆરી થી ફેબ્રુ.	:	૧ કલાક ૨૦ મિનિટ થી ૧ કલાક ૪૦ મિનિટ
માર્ચ થી જુન	:	૩.૦૦ કલાક થી ૪.૦૦ કલાક

અર્થકરણ :

માવજતો	ઉત્પાદન ખર્ચ (રૂ. / હે)		ઉત્પાદન (ટન / હે)		કુલ આવક (રૂ. / હે)		ચોખ્ખો નફો (રૂ. / હે)	
	રોપણ	લામ	રોપણ	લામ	રોપણ	લામ	રોપણ	લામ
જમીન અંદર (ટપક) x ઉગેલી એક આંખનો ટુકડો	૮૮૪૨૪	૬૫૫૭૧	૨૦૦	૧૬૪	૭૦૦૦૦૦	૫૭૪૦૦૦	૬૦૧૫૭૬	૫૦૮૪૨૯

વેચાણ કિંમત : શેરડી - રૂ. ૩૫૯૦/ટન

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૩.૫ શેરડીમાં જુદા જુદા જૈવિક ખાતરોની રાસાયણિક ખાતરો સાથે ચકાસણી

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદ ખેત આબોહવાકીય વિસ્તાર (૧) ના શેરડીની ખેતી કરતા ખેડૂતોને શેરડીનું વધુ ઉત્પાદન મેળવવા તથા ૫૦ ટકા રાસાયણિક ખાતરની બચત કરવા માટે દરેક પ્રવાહી જૈવિક ખાતરો: એસીટોબેક્ટર, પીએસબી અને કે.એમ.બી. (૧x૧૦^૬ સી.એફ.યુ./મિલિ) નું પ્રત્યેક કલ્ચર ૩૦૦ મિલિ ને ૩૦૦ લિટર પાણીમાં મિશ્ર કરી પ્રતિ હેક્ટરે ૩૦ મિનીટ માટે વાવણી પહેલા કટકાની માવજત આપવી. જમીન માવજત માટે રાસાયણિક ખાતર ૧૨૫ : ૬૨.૫ : ૬૨.૫ ના ફો.પો. કીલો/હે પ્રમાણે આપવું તેમજ દરેક જૈવિક ખાતર ૧૦૦૦ મિલીને ભરભરી માટી સાથે મિશ્ર કરી પ્રતિ હેક્ટર પ્રમાણે પ્રથમ વાવણી સમયે ચાસમાં બીજી વખત પાળા ચડાવવાના સમયે જમીનમાં આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, રોગશાસ્ત્ર વિભાગ, ન.મ. કૃષિ મહાવિદ્યાલય, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૪. ફળ પાકો

૪.૧ કેસર આંબામાં વિવિધ મૂળકાંડના ઉપયોગનો પ્રતિસાદ

ગુજરાતમાં આંબાની કેસર જાતનું વાવેતર કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે સામાન્ય વાવેતર પદ્ધતિ માટે કેનસિંગટન અને વેલ્લાઈકોલમ્બન જાતના મૂળકાંડ તેમજ ઘનિષ્ઠ વાવેતર પદ્ધતિ માટે નિકકારે જાતના મૂળકાંડ ઉપયોગ કરવાથી વધુ ઉત્પાદન અને નફો મળે છે.

અર્થકરણ:

મૂળકાંડની જાત	ફળ ઉપજ (કિલો/ઝાડ)	ફળ ઉપજ (કિલો/હે)	ખર્ચ (રૂ./હે)	ચોખ્ખો નફો (રૂ./હે)
વેલ્લાઈકોલમ્બન	૪૭.૧૦	૭૩૪૮	૨૧૨૨૩	૧૨૫૭૨૯
કેનસિંગટન	૫૧.૮૧	૮૦૮૨	૨૧૨૨૩	૧૪૦૪૨૪
નિકકારે	૪૩.૦૦	૬૭૦૮	૨૧૨૨૩	૧૧૨૯૩૭

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક અને વડા, કૃષિ પ્રાયોગિક કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., પરીયા]

૪.૨ આંબાની હાફુસ વાડીમાં પોટેશિયમ નાઈટ્રેટ અને વૃદ્ધિનિયંત્રકોનો પ્રતિસાદ

દક્ષિણ ગુજરાતના વધુ વરસાદવાળા વિસ્તારમાં ૩૫ વર્ષથી વધુ ઉંમરના હાફુસ જાતની આંબાવાડી ધરાવતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, હાફુસના ઝાડને ઓગસ્ટ મહિનાના પ્રથમ પખવાડિયામાં પેકલોબ્યુટ્રાઝોલ ૫ ગ્રામ સક્રિય તત્વ જમીનમાં આપવું તેમજ ઓક્ટોબર અને નવેમ્બરના ત્રીજા અઠવાડિયાની શરૂઆતમાં પોટેશિયમ નાઈટ્રેટ ૨% ના બે ઇંટકાવ કરવાથી કેરીનું ગુણવત્તાસભર અને વધુ ઉત્પાદન સાથે વધારે ચોખ્ખી આવક મેળવી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, પ્રાદેશિક બાગાયત સંશોધન કેન્દ્ર, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૪.૩ એન્ટોમોપેથોજંસ દ્વારા મધિયાનું અસરકારક નિયંત્રણ

દક્ષિણ ગુજરાતના આંબાના બગીચા ધરાવતા ખેડૂતોને મધિયાના અસરકારક નિયંત્રણ માટે મોર આવવાના સમયે લેકાનિસીલીયમ (વર્ટીસીલીયમ) લેકાની ૧.૧૫ વે.પા. ૫૦ ગ્રામ/૧૦ લિટર (૧X૧૦^૯ સી.એફ.યુ/ ગ્રામ) કોમર્શીયલ પ્રોડક્ટ અથવા બ્યુવેરીયા બેસીયાના (આઈ.આઈ.એચ.આર. લિક્વીડ ફોર્મુલેશન, ૧X૧૦^૯ ૧૦ સી.એફ.યુ./મિલિ)નો છંટકાવ કરવો અને ત્યાર બાદ બે વખત સાત દિવસના અંતરે અને ચોથો છંટકાવ વટાણા અવસ્થાએ તેમજ પાંચમો છંટકાવ લખોટા અવસ્થાએ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

પ્રમાણ:

પાક	જીવાત	જંતુનાશક	માત્રા		
			સ.ત./હે	પ્રમાણ	પાણીમાં મિશ્રણ/હે
આંબા	મધિયા	લેકાનિસીલીયમ(વર્ટીસીલીયમ) લેકાની-કોમર્શીયલ પ્રોડક્ટ (૧X૧૦ ^૯ સી.એફ.યુ/ગ્રામ)	૧૦ કિલો	૫ ગ્રામ /લિ	૨૦૦૦ લિટર
આંબા	મધિયા	બ્યુવેરીયા બેસીયાના-આઈ.આઈ.એચ. આર. લિક્વીડ ફોર્મુલેશન (૧X૧૦ ^૯ સી.એફ.યુ./મિલિ)	૨ લિટર	૧ મિલિ /લિ	૨૦૦૦ લિટર

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક અને વડા, કૃષિ પ્રાયોગિક કેન્દ્ર, પરીયા]

૪.૪ કેળ પાકની ગ્રાન્ડ નૈન જાતમાં ઈનપુટની કાર્યક્ષમતા વધારવી

દક્ષિણ ગુજરાતમાં ટપક સિંચાઈ દ્વારા કેળની ગ્રાન્ડ નૈન જાતની ખેતી કરતા ખેડૂતોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે જમીન પૃથ્થકરણ આધારિત રાસાયણિક ખાતરની ભલામણ નીચેના કોઠામાં અને મોડયુલમાં દર્શાવ્યા મુજબ કરવાથી લક્ષ્યાંક મુજબનું કેળાનું ઉત્પાદન મેળવી શકાય છે.

- કેળની રોપણીના ખાડા દીઠ ૧૦ કિગ્રા છાણિયું ખાતર આપવું
- ટપક સિંચાઈ (પુન: પ્રાપ્ય બાષ્પીભવનના ૮૦% બધા તબક્કે) પદ્ધતિમાં કલાકે ૪ લિટરની ક્ષમતાવાળા બે ડ્રીપર છોડના થડની બંને બાજુ ૩૦ સે.મી. દુર મુકી શિયાળામાં ૮૦ મિનિટ અને ઉનાળામાં ૧૩૦ મિનિટ સુધી એકાંતરે દિવસે ચલાવવું.

- કાળા પ્લાસ્ટીકનું (૧૦૦ માઈક્રોન) ૫૦% વિસ્તારમાં આવરણ કરવું.
- ૨% બનાના શકિત સૂક્ષ્મ પોષક તત્વોના રોપણી પછી ૩, ૪ અને ૫ માં મહિને પાન પર છંટકાવ કરવો (એન.આર.સી.બી. ખાતે વિકસિત)
- લૂમ પર ૨% સલ્ફેટ ઓફ પોટાશના બે છંટકાવ (પ્રથમ છંટકાવ ફૂલનો ડોડો નર ફૂલ તોડયા બાદ અને બીજો છંટકાવ પ્રથમ છંટકાવના ૩૦ દિવસ પછી કરવો)
- રોપણી પછી ત્રીજા, ચોથા અને પાંચમા મહિને ફર્ટીગેશન દ્વારા નાઈટ્રોજન (યુરીયા) અને પોટાશ (મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ) ખાતરના ત્રણ સરખા ભાગમાં આપવું અને ફોસ્ફરસ (સીંગલ સુપર ફોસ્ફેટ) ખાતર રોપણીના ૧ મહિના પછી જમીનમાં આપવું.

કેળાની ગ્રાન્ડ નૈન જાતમાં ઉત્પાદન લક્ષ્ય મેળવવા માટે જમીન પૃથ્થકરણ આધારિત ના.ફો.પો. (ગ્રામ/છોડ)ની ગણતરી

ટાર્ગેટ (ટન/હે)	એસટીસીઆર* નાઈટ્રોજન ઉપલબ્ધ (કિગ્રા/હે)													
	૧૦૦	૧૨૫	૧૫૦	૧૭૫	૨૦૦	૨૨૫	૨૫૦	૨૭૫	૩૦૦	૩૨૫	૩૫૦	૩૭૫	૪૦૦	
	નાઈટ્રોજનનું પ્રમાણ (ગ્રામ/છોડ)													
૬૦	૧૧૪	૧૧૦	૧૦૫	૧૦૦	૯૫	૯૧	૮૬	૮૨	૭૭	૭૩	૬૮	૬૪	૫૯	
૭૨	૬૫	૧૩૬	૧૩૧	૧૨૭	૧૨૨	૧૧૭	૧૧૩	૧૦૮	૧૦૪	૯૯	૯૫	૯૦	૮૬	
૮૪	૧૬૭	૧૬૨	૧૫૮	૧૫૩	૧૪૯	૧૪૪	૧૪૦	૧૩૪	૧૩૦	૧૨૫	૧૨૧	૧૧૬	૧૧૨	
	યુરિયાનું પ્રમાણ (ગ્રામ/છોડ)													
૬૦	૨૪૮	૨૩૯	૨૨૮	૨૧૭	૨૦૭	૧૯૮	૧૮૭	૧૭૮	૧૬૭	૧૫૯	૧૪૮	૧૩૯	૧૨૮	
૭૨	૧૪૧	૨૯૬	૨૮૫	૨૭૬	૨૬૫	૨૫૪	૨૪૬	૨૩૫	૨૨૬	૨૧૫	૨૦૭	૧૯૬	૧૮૭	
૮૪	૩૬૩	૩૫૨	૩૪૩	૩૩૩	૩૨૪	૩૧૩	૩૦૪	૨૯૫	૨૮૩	૨૭૨	૨૬૩	૨૫૨	૨૪૩	
	એસટીસીઆર P ₂ O ₅ ઉપલબ્ધ (કિગ્રા/હે)													
ટાર્ગેટ (ટન/હે)	૧૪	૧૮	૨૩	૨૭	૩૨	૩૭	૪૧	૪૬	૫૦	૫૫	૬૦	૬૪	૬૯	
	ફોસ્ફરસનો પ્રમાણ (ગ્રામ/છોડ)													
૬૦	૨૬	૨૬	૨૪	૨૪	૨૨	૨૨	૨૧	૨૧	૧૯	૧૯	૧૭	૧૭	૧૫	
૭૨	૩૩	૩૧	૩૧	૨૯	૨૯	૨૭	૨૬	૨૬	૨૬	૨૪	૨૨	૨૨	૨૧	
૮૪	૩૮	૩૬	૩૬	૩૪	૩૪	૩૩	૩૩	૩૧	૩૧	૨૯	૨૯	૨૭	૨૭	
	સિંગલ સુપર ફોસ્ફેટનું પ્રમાણ (ગ્રામ/છોડ)													
૬૦	૧૬૧	૧૬૧	૧૫૦	૧૫૦	૧૪૦	૧૪૦	૧૨૯	૧૨૯	૧૧૮	૧૧૮	૧૦૭	૧૦૭	૯૭	
૭૨	૨૦૪	૧૯૩	૧૯૩	૧૮૨	૧૮૨	૧૭૨	૧૭૨	૧૬૧	૧૬૧	૧૫૦	૧૪૦	૧૪૦	૧૨૯	
૮૪	૨૩૬	૨૨૫	૨૨૫	૨૧૫	૨૧૫	૨૦૪	૨૦૪	૧૯૩	૧૯૩	૧૮૨	૧૮૨	૧૭૨	૧૭૨	
	એસટીસીઆર K ₂ O ઉપલબ્ધ (કિગ્રા/હે)													
ટાર્ગેટ (ટન/હે)	૧૨૯	૧૬૧	૧૯૪	૨૨૬	૨૫૮	૨૯૦	૩૨૩	૩૫૫	૩૮૭	૪૧૯	૪૫૨	૪૮૪	૫૧૬	
	પોટાશનું પ્રમાણ (ગ્રામ/છોડ)													
૬૦	૨૦૩	૧૯૯	૧૯૫	૧૯૩	૧૮૯	૧૮૫	૧૮૨	૧૭૮	૧૭૪	૧૭૧	૧૬૭	૧૬૪	૧૬૧	
૭૨	૨૪૬	૨૪૩	૨૩૯	૨૩૫	૨૩૨	૨૨૮	૨૨૪	૨૨૨	૨૧૮	૨૧૪	૨૧૧	૨૦૭	૨૦૩	
૮૪	૨૯૯	૨૯૬	૨૯૩	૨૭૯	૨૭૬	૨૭૨	૨૬૮	૨૬૫	૨૬૧	૨૫૭	૨૫૪	૨૫૧	૨૪૭	
	મ્યુરેટ ઓફ પોટાશનો પ્રમાણ (ગ્રામ/છોડ)													
૬૦	૩૩૯	૩૩૨	૩૨૬	૩૨૧	૩૧૪	૩૦૮	૩૦૩	૨૯૭	૨૯૦	૨૮૫	૨૭૯	૨૭૩	૨૬૮	
૭૨	૪૧૦	૪૦૫	૩૯૯	૩૯૨	૩૮૭	૩૮૧	૩૭૪	૩૬૯	૩૬૩	૩૫૬	૩૫૨	૩૪૫	૩૩૯	
૮૪	૪૮૨	૪૭૭	૪૭૧	૪૬૪	૪૬૦	૪૫૩	૪૪૭	૪૪૨	૪૩૫	૪૨૯	૪૨૪	૪૧૮	૪૧૧	

★ એસટીસીઆર = જમીન પરીક્ષણ આધારિત પાકની પ્રતિક્રિયા

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(ફળ), ફળ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., ગણદેવી]

૪.૫ દરેક સુધારેલ તાંત્રિકતાઓએ કેળના ઉત્પાદન પર ભજવેલ ભાગ

દક્ષિણ ગુજરાતનાં વધુ વરસાદવાળા ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં કેળની ખેતી કરતાં ખેડુતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, કેળના પાકમાં સુધારેલી તાંત્રિકતાઓ જેવીકે, ટીસ્યુ છોડની રોપણી, ટપક પિયત પદ્ધતિ, ફર્ટીગેશન અને આવરણ પૈકીની એક અથવા એક થી વધુ તાંત્રિકતાઓનું એક સાથે અપનાવવાથી પરંપરાગત પદ્ધતિ કરતા વધુ ચોખ્ખી આવક મળે છે.

તાંત્રિકતાઓનો ઉત્પાદન વધારવામાં નીચે મુજબ ફાળો રહેલો છે.

તાંત્રિકતા (પરિબળો)	પરિબળોની ઉત્પાદન વધારવામા ટકાવારી		વધારાનો ફાયદો
	કેળની ગાંઠો	ટીસ્યુ પ્લાન્ટ	
પૃષ્ઠ પિયત	—	૬.૯૪	—
પૃષ્ઠ પિયત સાથે આવરણ	૫.૫૫	૧૦.૩૯	અસરકારક નિંદણ નિયંત્રણ
ટપક પદ્ધતિ	૧૬.૬૭	૧૯.૪૮	૪૦ % પિયત બચત
ટપક સાથે આવરણ	૫.૯૫	૭.૬૦	અસરકારક નિંદણ નિયંત્રણ
ફર્ટીગેશન	૧૦.૭૧	૧૫.૨૧	૪૦ % નાઈટ્રોજન અને પોટેશિયમ ખાતરની બચત
ફર્ટીગેશન સાથે આવરણ	૧૯.૦૫	૧૯.૫૬	અસરકારક નિંદણ નિયંત્રણ અને ૪૦% નાઈટ્રોજન અને પોટેશિયમ ખાતરની બચત

અર્થકરણ :

માવજતો	સ્થાય ખર્ચ (રૂ./હે)	ચલીત ખર્ચ (રૂ./હે)	કુલ ખેતી ખર્ચ (રૂ./હે)	ઉત્પાદન (ટન/હે)	કુલ આવક (રૂ./હે)	ચોખ્ખી આવક (રૂ./હે)
ટીસ્યુ છોડ + ટપક પદ્ધતિ + ફર્ટીગેશન + આવરણ	૧૯૪૭૫	૨૦૪૭૦૪	૨૨૪૧૭૯	૧૧૦	૭૭૦૦૦૦	૫૪૫૮૨૧

વેચાણ કિંમત : કેળા - રૂ. ૭/ કિલો

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૪.૬ નાળિયેરીની વાડીમાં ઘટક પાકો સાથે ખાતર વ્યવસ્થાપનનો પ્રતિસાદ

દક્ષિણ ગુજરાતમાં નાળિયેરીની ડીઝટી જાત ૭.૫ મીટર x ૭.૫ મીટરના અંતરે ઉગાડતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે નાળિયેરીની વાડીમાં કેળ, સુરણ, તાનીયા (પત્તરવેલી) અને હળદર પાકોનું ઘટક પાક તરીકે વાવેતર કરી નીચે દર્શાવેલ કોષ્ટક મુજબ ખાતર આપવાથી નાળિયેરી તેમજ કેળ, સુરણ, તાનીયા (પત્તરવેલી) અને હળદરના વધુ ઉત્પાદન સાથે વધારે ચોખ્ખી આવક મેળવી શકાય છે.

નાળિયેરીની વાડીમાં ઘટક પાકોનું વાવેતર અને ઉત્પાદન

ખાતર વ્યવસ્થાપન:

અ. નં.	પાકનું નામ/ જાત	રાસાયણિક અને સેન્દ્રિય ખાતર					ખાતર આપવાનો સમય	
		ભલામણ કરેલ ખાતરનો ૫૦% જથ્થો (ના:ફો:પો)	નાળિયેરીના સુકા પાનમાંથી બનાવેલ વર્મીકમ્પોસ્ટ (કિલો/છોડ)	બાયોફર્ટીલાઈઝર (એઝેટોબેક્ટર) (મિલી/છોડ)	લીલો પડવાશ (શણભીજ) (કિલો/છોડ)	વર્મીવોશ (લિ/હે)	સેન્દ્રિય (બે હપ્તામાં)	રાસાયણિક
૧	નાળિયેરી (ડીઝટી)	ના : ૭૫૦ ફો : ૩૭૫ પો : ૭૫૦ (ગ્રામ/છોડ)	૪૦ (૨૦+૨૦)	૧૦૦ (૫૦+૫૦)	૨૦ (૧૦+૧૦)	૧૦૦ (૫૦+૫૦)	રાસાયણિક ખાતર આપવાના ૧ માસ પછી	ભલામણ મુજબ
૨	કેળ (જી-૮)	ના : ૧૫૦ ફો : ૪૫ પો : ૧૦૦ (ગ્રામ/છોડ)	૬ (૩+૩)	૨૦ (૧૦+૧૦)	૫ (૨.૫+૨.૫)	૧૦ (૫+૫)	પહેલો હપ્તો વાવેતર સમયે અને બીજો હપ્તો વાવેતરના ૩ માસ પછી	
૩	સુરણ (ગજેન્દ્ર)	ના : ૪૦ ફો : ૩૦ પો : ૫૦ (કિલો/હે)	૩ (૧.૫+૧.૫)	૧૦ (૫+૫)	૩ (૧.૫+૧.૫)	૫ (૨.૫+૨.૫)		
૪	પાતરા (લોકલ)	ના : ૪૦ ફો : ૩૦ પો : ૫૦ (કિલો/હે)	૧ (૦.૫૦૦+૦.૫૦૦)	૫ (૨.૫+૨.૫)	૨ (૧+૧)	૫ (૨.૫+૨.૫)		
૫	હળદર (સુગંધમ)	ના : ૩૦ ફો : ૩૦ પો : ૩૦ (કિલો/હે)	૫ ટન/હે. (વાવેતર સમયે)	૨૦ લિ./હે. (૧૦+૧૦)	૧૦૦ કિ./હે (વાવેતર સમયે)	૧૦ (૫+૫)		

૪.૭ નાળિયેરીની વાડીમાં આંતરપાક તરીકે કોકો પાકનો વાવેતર

દક્ષિણ ગુજરાતમાં નાળિયેરીની વેસ્ટ કોસ્ટ ટોલ જાત ૭.૫ x ૭.૫ મીટરના અંતરે ઉગાડતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે નાળિયેરીની અંદર બે હાર વચ્ચે કોકોની વિટીએલસીએચ-૪ જાતનું બે છોડ વચ્ચે ૩.૭૫ મીટરે આંતરપાક તરીકે વાવેતર કરવાથી નાળિયેરી અને કોકોનું વધુ ઉત્પાદન મળે છે.

નાળિયેરીની વાડીમાં કોકો પાકનું આંતરપાક તરીકે વાવેતર અને ઉત્પાદન

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, પ્રાદેશિક બાગાયત સંશોધન કેન્દ્ર, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૪.૮ સંગ્રહિત ભેજ હેઠળ વિવિધ આવરણની બોરના ઉત્પાદન પર થતી અસર

દક્ષિણ ગુજરાતમાં બોરની વાડી ધરાવતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ચોમાસું પુરૂ થતા બોરના ઝાડ ફરતે કાળા પ્લાસ્ટીકનું મલ્ચ (૨૫ માઈક્રોન) પાથરવાથી બોરનું વધુ ઉત્પાદન અને નફો મળે છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, મદદનીશ સં.વૈ., કૃષિ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., તણછા અને મદદનીશ પ્રાધ્યાપક (બાગાયતશાસ્ત્ર વિભાગ) કોલેજ ઓફ એગ્રીકલ્ચર, ન.કૃ.યુ., ભરૂચ]

૪.૯ બોરના ઝાડ (જાત: ગોલા)માં પોષક તત્વોના બાહ્ય છંટકાવની અસર

દક્ષિણ ગુજરાતમાં બોરની ગોલા જાતનું વાવેતર કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે બોરના ઝાડ ઉપર ૪ ટકા (૪૦ મિલિ/લિટર) નોવેલ ઓર્ગેનિક લિક્વીડ ન્યુટ્રીયંટનો છંટકાવ ફુલ અવસ્થા, વટાણા અને લખોટી જેવડા ફળ થાય ત્યારે કરવાથી બોરનું વધુ ઉત્પાદન અને નફો મળે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૯, મદદનીશ પ્રાધ્યાપક (બાગાયતશાસ્ત્ર વિભાગ) કોલેજ ઓફ એગ્રીકલ્ચર, ન.કૃ.યુ., ભરૂચ અને મદદનીશ સં.વૈ., કૃષિ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., તણછા]

પ. શાકભાજી પાકો

પ.૧ બ્રોકોલીના ઉત્પાદન અને ગુણવત્તા પર નાઈટ્રોજન, ફોસ્ફરસ અને પોટાશના પ્રમાણની અસર

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદવાળા વિસ્તારમાં શિયાળાની ઋતુમાં બ્રોકોલી ઉગાડવા ઈચ્છતા ખેડૂતોને ઉચ્ચ ગુણવત્તાસભર બ્રોકોલી અને પ્રમાણસર વધુ આવક મેળવવા માટે હેક્ટર દીઠ ૧૨૦ કિગ્રા નાઈટ્રોજન અને ૬૦ કિગ્રા ફોસ્ફરસ સાથે ૫ ટન/હે બાયોકમ્પોસ્ટ આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. વાવણી સમયે પાયામાં સંપુર્ણમાત્રામાં ફોસ્ફરસ તથા ૫૦% ની માત્રામાં નાઈટ્રોજન આપવો. બાકી રહેલ ૫૦% નાઈટ્રોજનની માત્રા બે સરખા હપ્તામાં વાવણી પછી ૨૫ અને ૫૦ દિવસના સમયાંતરે આપવા.

અર્થકરણ:

ખાતર વ્યવસ્થાપન	બ્રોકોલી ઉત્પાદન કિગ્રા/હે	ખર્ચ રૂ./હે	ચોખ્ખો નફો રૂ./હે
૧૨૦ કિ.ગ્રા. નાઈટ્રોજન અને ૬૦ કિ.ગ્રા. ફોસ્ફરસ સાથે ૫ ટન/ હે બાયોકમ્પોસ્ટ	૮૫૧૧	૬૬૬૦૦	૨૩૧૨૮૫

નોંધ: બ્રોકોલીના દડાનો ભાવ – રૂ. ૩૫/કિગ્રા.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, જમીન વિજ્ઞાન અને કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

પ.૨ રતાળુની જાત: જી.જી.વાય.-૧ (ગુજરાત ગ્રેટર યામ-૧): હેમલતા

રતાળુની જાત એન.જી.વાય.-૭ ના કંદનું સરેરાશ ઉત્પાદન ૧૮.૪૮ ટન/હેક્ટર નોંધાયેલ છે, જે રાષ્ટ્રીય જાત ડી.એ.-૧૯૯ (શ્રી કાર્થિકા) કરતાં ૨૮.૨૪% વધારે છે. રતાળુની જાંબલી ગર્ભ ધરાવતી આ જાતમાં ટોટલ સોલ્યુબલ સુગર, ક્રૂડ ફાઈબર, એન્થોસાયનીન, ફોસ્ફરસ, પોટેશિયમ, ફેરસ, ઝિંક તથા કોપરનું પ્રમાણ રાષ્ટ્રીય જાત કરતાં વધારે છે, તેમજ પોષણ અવરોધક ઘટક ડાયોસજેનીનનું પ્રમાણ રાષ્ટ્રીય જાત કરતાં ઓછું છે. આ જાત કાલવ્રણ રોગ સામે મધ્યમ રોગ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે. રતાળુની જાત એન.જી.વાય.-૭ ને ગુજરાત રાજ્યમાં વાવેતર માટે “જી.જી.વાય.-૧ (ગુજરાત ગ્રેટર યામ-૧): હેમલતા” તરીકે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

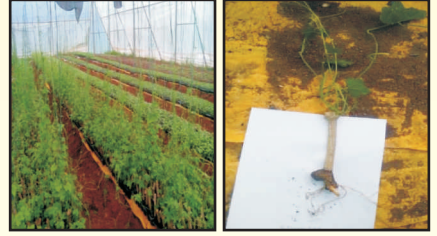
અર્થકરણ:

અ.નં.	જાત	સરેરાશ ઉત્પાદન (ટન/ હે)	બજાર ભાવ રૂ./૨૦ કિલો	એન્થોસાયનીના ટકા (તાજા વજન પ્રમાણે)
૧	જી.જી.વાય.-૧	૧૮.૪૮	૧૫૫૦	૦.૭૬
૨	ડી.એ.-૧૯૯ (શ્રી કાર્થિકા) રાષ્ટ્રીય જાત	૧૪.૪૧	૮૫૦	૦.૩૧

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, અખિલ ભારતીય સંકલિત કંદમૂળ પાકોની સંશોધન યોજના, શાકભાજી વિજ્ઞાન વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૫.૩ આઈ.બી.એ. અને તેની સાથે એન.એ.એ. ની પ્લગ ટ્રે માં ટિંડોળાના સંવર્ધન ઉપર અસર

ગુજરાતના ટિંડોળાની ખેતી કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ટિંડોળાના રોપા કટકાથી તૈયાર કરવા માટે ત્રણ આંખના કટકાઓને ૫૦૦ મીલીગ્રામ/લિટર આઈ.બી.એ.ના દ્રાવણમાં ત્વરિત બોળીને પ્લગ ટ્રેમાં કુદરતી હવા ઉજાસવાળા પોલીહાઉસમાં રોપવાથી વધારે સફળતા મળે છે.

અર્થકરણ:

માવજત	કુલ જીવંત કટકા (૫૦૦ મી ^૨)	કુલ ખર્ચ (રૂ./૫૦૦ મી ^૨)	કુલ આવક (રૂ./૫૦૦ મી ^૨)	ચોખ્ખી આવક (રૂ./૫૦૦ મી ^૨)	નફા અને ખર્ચનું અનુપાત
IBA-500 ppm	૧૬૭૩૮	૬૮૪૨૦	૧૫૬૬૭૫	૮૮૨૫૫	૧.૨૮

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯, કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા]

૬. ફૂલ પાકો

૬.૧ એડેનીયમમાં ગ્રાફ્ટીંગ પદ્ધતિનું પૃથ્થકરણ કરવું

કુંડામાં એડેનીયમ ઉગાડતા નર્સરી ધારકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, ૨ (બે) સેમી ના પરિપક્વ ઉપરોપને એક વર્ષ જુના સ્થાનિક મુલકાંડ પર ફ્લેટ ગ્રાફ્ટીંગ પદ્ધતિથી કલમ કુદરતી હવા - ઉજાસવાળા પોલીહાઉસમાં કરવાથી આકર્ષક છોડ ઉછેરી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૯, સહ પ્રાધ્યાપક અને વડા, ફ્લોરીકલ્ચર વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૬.૨ કુંડામાં માટી રહીત માધ્યમમાં યુફોરબીયા મીલીની અલગ અલગ જાતોની ચકાસણી કરવી

યુફોર્બીયા મીલી ઉગાડતા નર્સરી ધારકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, કુંડામાં કોકોપીટ + કોકોચીપ્સ + સ્ટાયરોફોમ(૪:૨:૧) માટી રહિત માધ્યમમાં કુદરતી હવા ઉજાસવાળા પોલીહાઉસમાં ઉગાડવાથી છોડની સારી વૃદ્ધિ અને ગુણવત્તાયુક્ત ફૂલ મળે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૯, સહ પ્રાધ્યાપક અને વડા, ફ્લોરીકલ્ચર વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૬.૩ ચાઈના એસ્ટરની નવી જાતોનું મુલ્યાંકન

દક્ષિણ ગુજરાતમાં ચાઈના એસ્ટર ફૂલોની ખેતી કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, અર્કા અર્ચના (સફેદ રંગ) છુટાં ફૂલો માટે તદઉપરાંત ઠાંડીવાળા ફૂલો માટે ફુલે ગણેશ પિંક (ગુલાબી રંગ) અને ફુલે ગણેશ વ્હાઈટ(સફેદ રંગ) જાતમાં વધુ ઉત્પાદન અને આવક મળે છે.

ફુલે ગણેશ પિંક

અર્કા અર્ચના

ગણેશ વ્હાઈટ

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૯, સહ પ્રાધ્યાપક અને વડા, ફ્લોરીકલ્ચર વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૬.૪ ગુલછડીના છુટા ફૂલોને ઉતાર્યા બાદ બોરીક એસીડ અને સોડિયમ બેન્ઝોએટની માવજતથી થતી અસર ચકાસવી

ગુલછડીની ખેતી સાથે સંકળાયેલા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ગુલછડીના છુટા ફૂલોને બોરીક એસિડના ૪% દ્રાવણમાં (૪૦ ગ્રામબોરીક એસિડ ૧ લિટર ગરમપાણીમાં ઓગાળી તેને સામાન્ય તાપમાને ઠંડુ કરી) ૫ સેકન્ડની માવજત (ઝડપથી ડુબાડી) આપવાથી ફૂલ તોડ્યા બાદ ૨૪ કલાક સુધી તાજા સાચવી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૯, સહ પ્રાધ્યાપક અને વડા, ફ્લોરીકલ્ચર વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

દ.૫ ગુલછડીની દાંડીને ખાદ્યરંગોનો ઉપયોગ કરીને મુલ્યવર્ધન કરવાનો અભ્યાસ

ખેડૂતો અને ફ્લોરીસ્ટને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ગુલછડીની દાંડીને ૪% (૪૦ ગ્રામ/લિ) લેમન યલો ખાદ્ય રંગના દ્વાવણમાં ૧ કલાક માટે રાખવાથી ગુલછડીની ફૂલ દાંડીને પીળો રંગ કરી વધારાની આવક મેળવી શકાય છે. ગુલછડીની દાંડીને કેસર યલો, ઓરેજ રેડ, કાલાખટ્ટા, રાસ્પબરી રેડ, રોઝ પીન્ક જેવા ખાદ્યરંગોના ૪% (૪૦ ગ્રામ/લિ.) દ્વાવણમાં ૧ કલાક માટે રાખી ઈચ્છા મુજબ વિવિધ રંગો મેળવી શકાય છે.

Untreated

Lemon yellow 4%

Kesar yellow 4 %

Kalakhatta 4 %

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૯, સહ પ્રાધ્યાપક અને વડા, ફ્લોરીકલ્ચર વિભાગ, અ.ખા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૭. સેન્દ્રિય ખેતી

૭.૧ જુવારની જાતો ઉપર વિવિધ સેન્દ્રિય સ્ત્રોતોની ઉત્પાદન અને ગુણવત્તા પર અસર

દક્ષિણ ગુજરાતનાં વધુ વરસાદવાળા ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં સેન્દ્રિય ખેતીથી શિયાળુ જુવાર (જીજે-૪૨) ઉગાડતા ખેડૂતોએ વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખો નફો મેળવવા ભલામણનો ૫૦% નાઈટ્રોજન (૪૦ કિગ્રા/હે) નાડેપ કમ્પોસ્ટથી આપવો અને ૧% નોવેલ સેન્દ્રિય પ્રવાહી પોષક તત્વનો ત્રણ વખત છંટકાવ (વાવણી બાદ ૨૦, ૪૦ અને ૬૦ દિવસે) કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે.

વિગતે માવજતો

- ૬૦ X ૧૫ સેમી એ જુવારની રોપણી કરી ૪.૨ ટન/હે નાડેપ કમ્પોસ્ટ આપવું.
- અઝોસ્પીરીલમ, પીએસબી, ટ્રાયકોડર્મા અને સ્યુડોમોનસ દરેક ૨ કિગ્રા અથવા લિ/હે રોપણી વખતે જમીનમાં આપવું.
- રોપણીથી પંદર દિવસનાં અંતરે ૮૦૦ લિટર જીવામૃત /હે પિયત પાણી સાથે ત્રણ સરખા હપ્તામાં આપવું.

- યુસીયા પ્રકારની જીવાતોના નિયંત્રણ માટે જરૂરીયાત મુજબ વારાફરતી ૦.૨૦% લીબોળી તેલ, ૪% લીબોળી અર્ક અને ૨% ગૌ મૂત્રનો છંટકાવ કરવો.

અર્થકરણ:

માવજત	બીજ ઉત્પાદન કિવ./હે	ગોતર ઉત્પાદન કિવ./હે	કુલ ખર્ચ રૂ./હે	ચોખ્ખો નફો રૂ./હે
શિયાળુ જુવાર (જીજે-૪૨) + ૫૦% નાઈટ્રોજન (૪૦ કિગ્રા/ હે) નાડેપ કમ્પોસ્ટ+૧% નોવેલ સેન્દ્રિય પ્રવાહી પોષક તત્વ	૩૭.૫	૮૯.૦	૫૬૪૬૨	૮૨૮૪૧

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯, જમીન વિજ્ઞાન અને કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૭.૨ સેન્દ્રિય ખેતીમાં તુવેરની વિવિધ જાતોનું સસ્યવિજ્ઞાન થકી મુલવણી

દક્ષિણ ગુજરાતનાં વધુ વરસાદવાળા ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં સેન્દ્રિય ખેતીથી તુવેર (વૈશાલી) ઉગાડતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખો નફો મેળવવા ભલામણનો ૧૦૦% નાઈટ્રોજન (૨૫ કિગ્રા/હે) વર્મીકમ્પોસ્ટ અથવા નાડેપ કંપોસ્ટ અથવા છાણિયા ખાતરથી આપવા ભલામણ કરવામાં આવે છે.

વિગતે માવજતો:

- તુવેરની ૬૦ સેમી X ૨૦ સેમી X ૧૨૦ સેમી (હાર X છોડ X જોડ)નાં અંતરે વાવણી કરવી. વાવણી સમયે અને વાવણીનાં એક મહિના બાદ ૧.૬ ટન/હે વર્મીકમ્પોસ્ટ અથવા ૩ ટન/હે નાડેપ કંપોસ્ટ અથવા ૫.૬ ટન/હે છાણિયુ ખાતર બે સરખા હપ્તેથી આપવું.
- ટ્રાયકોડર્મા અને સ્યુડોમોનાસ દરેક ૨ કિગ્રા અથવા લીટર પ્રતિ હેક્ટર વાવણી વખતે જમીનમાં આપવું.
- વાવણી વખતે રાઈઝોબીયમ જીવાણુ ૧૦ મિલિ/કિગ્રા બીજને ૫ટ આપવો.
- ખેતરનાં ફરતે ગલગોટાનો પિંજર પાક ઉગાડવો.
- ૧૨ ફેરોમોન ટ્રેપ હેલીકોવર્પાનાં નિયંત્રણ માટે લગાવવા.
- ફૂલ અવસ્થાએથી ૧૫ દિવસનાં અંતરે વારાફરતી ૪% લીબોળી અર્ક, ૦.૨૦% લીબોળી તેલ અને ૨% ગૌ મૂત્રનો છંટકાવ કરવો
- પ્રતિ હેક્ટરે પક્ષીને બેસવાના ૫૦ સ્ટેન્ડ ગોઠવવા.

અર્થકરણ:

માવજત	બીજ ઉત્પાદન કિવ./હે	ગોતર ઉત્પાદન કિવ./હે	કુલ ખર્ચ રૂ./હે	ચોખ્ખો નફો રૂ./હે
તુવેર (વૈશાલી) + ૧૦૦% નાઈટ્રોજન (૨૫ કિગ્રા/હે) વર્મીકમ્પોસ્ટ અથવા નાડેપ કંપોસ્ટ અથવા છાણિયા ખાતર થી	૧૭.૨	૪૯.૯	૪૪૦૦૩	૧૧૫૯૦૦

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯, જમીન વિજ્ઞાન અને કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૭.૩ સેન્દ્રિય ખેતીમાં શેરડીની વિવિધ જાતોની મુલવણી

દક્ષિણ ગુજરાતનાં વધુ વરસાદવાળા ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં સેન્દ્રિય ખેતીથી શેરડી ઉગાડતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખું વળતર મેળવવા માટે શેરડીની જાતો સીઓએન ૦૫૦૭૨ અથવા સીઓએન ૦૫૦૭૧ (ગોળ માટે) અથવા સીઓ ૬૨૧૭૫ (ગોળ માટે) જાત પસંદ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

વિગતે માવજતો:

- શેરડી પાકનાં ૧૨૦ સેમીનાં રોપણી અંતરે, બે આંખનાં ટુકડાને એસીટોબેક્ટર, પીએસબી અને કેએમબી જેવા બાયો ફર્ટીલાઈઝર તેમજ ટ્રાયકોડર્મા અને સ્યુડોમોનાસ જેવી બાયોપેસ્ટીસાઈડ દરેકનાં ૦.૫% નાં દ્રાવણમાં ૨૦ મિનિટ સુધી બાળી રોપવા.
- રોપણી સમયે: પાયામાં ૩.૪ ટન નાડેપ કમ્પોસ્ટ અને ૨.૪ ટન વર્મીકમ્પોસ્ટ પ્રતિ હેક્ટર આપવું.
- રોપણીનાં ૪૫ દિવસ બાદ: ૩.૩ ટન નાડેપ કમ્પોસ્ટ અને ૨.૪ ટન વર્મીકમ્પોસ્ટ પ્રતિ હેક્ટર આપવું.
- રોપણીનાં ૯૦ દિવસ બાદ: ૩.૩ ટન નાડેપ કમ્પોસ્ટ અને ૨.૩ ટન વર્મીકમ્પોસ્ટ પ્રતિ હેક્ટર આપવું.
- રોપણીનાં ૩૦ અને ૪૫ દિવસ બાદ ૦.૫% એસીટોબેક્ટરનાં દ્રાવણનો છંટકાવ કરવો.
- રોપણી બાદ ૯૦૦ લિટર/હે જીવામૃત પિયત પાણી સાથે ત્રણ સરખા હતામાં ૪૫, ૯૦ અને ૧૨૦ દિવસે આપવું.
- ૫ કિગ્રા અથવા લિટર પ્રતિ હેક્ટર ટ્રાયકોડર્મા અને સ્યુડોમોનાસને પાળા ચઢાવતી વખતે આપવું.

શેરડીની વિવિધ જાતો

અર્થકરણ:

માવજત :શેરડીની જાતો	ઉત્પાદન કિગ્રા/હે	ખર્ચ રૂા./હે	ચોખ્ખો નફો રૂા./હે
સીઓએન ૦૫૦૭૨ અથવા	૧૪૧.૦	૧૫૨૭૮૬	૨૮૭૮૩૯
સીઓએન ૦૫૦૭૧ (ગોળ માટે)	૧૩૦.૬	૧૫૨૭૮૬	૨૫૫૩૩૯
અથવા સીઓ ૬૨૧૭૫ (ગોળ માટે)	૧૩૪.૮	૧૫૨૭૮૬	૨૬૮૪૬૪

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯, જમીન વિજ્ઞાન અને કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૮. કૃષિ ઈજનેરી

૮.૧ જમીનની અંદર મુકેલ ઈનલાઈન ટપક પદ્ધતિનાં ડ્રીપરનાં જુદા જુદા દર અને અંતરનો શેરડીનાં ઉત્પાદન ઉપર અભ્યાસ

દક્ષિણ ગુજરાતનાં ભારે વરસાદીય વિસ્તારમાં શેરડીની (જોડીયાહાર ૬૦:૧૨૦

સેમી) ટપક પિયત પદ્ધતિ ખેતી કરતા ખેડુતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, ૬૦ સેમી ના અંતરે ૪ લિટર / કલાક ૬૧ મ તા વાળી ઈનલાઈન લેટરલ ૭.૫ સેમી ઉંડાઈ જમીનમાં બે લેટરલ

શેરડી પાકનું ટપક પિયત સાથે જોડીયા હારમાં વાવેતર

વચ્ચે ૧.૮૦ મીટર અંતરે રાખી શેરડીનાં પાકમાં પિયત આપવાથી ડ્રીપર બંધ થવા તથા લેટરલ લાઈનને નુકશાનમાં ઘટાડા સાથે વધુ નફો મળે છે.

અર્થકરણ :

માવજતો (ટપકણીયાનો દર (લિ/કલાક) x ટપકણીયાનું અંતર (સેમી))	પદ્ધતિનો ખર્ચ (રૂા./હે)	ઉત્પાદન ખર્ચ (રૂા./હે)	કુલ ખર્ચ (રૂા. / હે)	શેરડીનું ઉત્પાદન (ટન/હે)	કુલ આવક (રૂા./હે)	ચોખ્ખો નફો (રૂા./હે)
૪.૦ x ૬૦	૨૬૫૪૮	૯૬૦૦૦	૧૨૨૫૪૮	૧૫૮	૩૮૫૦૦૦	૨૭૨૪૫૨

વેચાણ કિંમત : શેરડી – રૂા. ૨૫૦૦/ટન

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૮.૨ નારંગીના છાલ અને બીજમાંથી તેલ અને કલર પદાર્થના નિષ્કર્ષણ માટે દ્રાવકનું માનકકરણ

ખાદ્ય પ્રસંસ્કરણકારોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે નારંગીની સુકવણી કરેલ છાલ અને બીયાને ઘંટીમાં ૦.૧૦ મીમી ના વ્યાસ વાળી જાળીનો ઉપયોગથી દળ્યા બાદ એન-હેગઝેન નો ૧:૪ ના ગુણોત્તર પ્રમાણે સુકવેલ દ્રવ્ય અને દ્રાવક તરીકે ઉપયોગ કરી દ્રાવક નિષ્કર્ષણની પ્રક્રિયા ૯૮ મિનિટ કરવાથી વધુ પ્રમાણમાં તેલ અને ડી-લીમોનીન કાઢી શકાય છે.

નારંગીના સુકવેલ બીજ અને છાલનો પાવડર
 ↓
 એન-હેગઝેન નો ઉપયોગ કરી તેલ કાઢવું
 (૧:૪ ના ગુણોત્તર પ્રમાણે સુકવેલ દ્રવ્ય અને દ્રાવક લેવું)
 ↓
 કાચની બાટલીમાં પેક કરો
 ↓
 સંગ્રહ કરો

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૮.૩ જેકફૂટનો બીજનો લોટ અને સોયા લોટ ફોર્ટીફાઈડ પાસ્તાના બનવી અને ગુણવત્તાનું મૂલ્યાંકન

ખાદ્ય પ્રસંસ્કરણકારોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે પાસ્તા બનાવવા માટે મેદાનો લોટ અને સોયાબીનનો લોટ અનુક્રમે ૭૦,૨૦ અને ૧૦ ટકા ના પ્રમાણમા ભેળવી, તે વજનના ૩૦ ટકા પાણી વાપરી, બાંધેલા લોટ માથી પાસ્તા મશીનમાં પાસ્તા પાડવા જોઈએ. આ પાસ્તાને ૬૦ + ૨ સે. તાપમાને ટ્રે ડ્રાયરની અંદર પાસ્તાનો ભેજ ૩ + ૧ ટકા થાય ત્યા સુધી સુકવી અને ૫૦૦ ગેઈજ પોલીથીન પાઉચની અંદર હવા યુસ્ત રીતે બંધ કરી સામાન્ય તાપમાને સંગ્રહ કરવાથી, ૬૦ દિવસ સુધી ગુણવત્તામાં ઘટાડો થતો નથી.

મેદાનો લોટ, ફણસના બીજનો લોટ અને સોયાબીનનો લોટ

મેદાનો લોટ, ફણસના બીજનો લોટ અને સોયાબીનનો લોટ અનુક્રમે ૭૦,૨૦ અને ૧૦ ટકા ના પ્રમાણમા ભેળવો

કણક બાંધવા ૩૦ ટકા પાણી ઉમેરો

કાચા પાસ્તા બનાવવા મશીનની બહાર નીકળતી કણકને કાપો

કાચા પાસ્તાને ૬૦ + ૨° સે. ટ્રે ડ્રાયરમાં અંતિમ ભેજ ૩ + ૧% થાય ત્યાં સુધી સુકવો

પાસ્તાને ૫૦૦ ગેજ ની પોલિથીન પાઉચમાં પેક કરો

૬૦ દીવસ સુધી સામાન્ય સ્થિતિમાં સંગ્રહ કરો

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯ સહ પ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૯. મૂલ્યવૃદ્ધિ

૯.૧ કુંવારપાઠાના રસમાંથી એલોઈન તત્વ ઓછું કરવાની તાંત્રિકતા

કુંવારપાઠાનાં રસમાં એલોઈન તત્વ ઓછું કરવા ઈચ્છતા પ્રસંસ્કરણ ઉદ્યોગકારોને નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી દ્વારા વિકસાવેલ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે. આ ટેકનોલોજીમાં ૧.૫ ટકા સોયાબીનની લુગદીમાં છાલ કાઢેલ એલોવેરા જેલને છ કલાક સુધી રાખી તેનો રસ કાઢીને બોટલમાં ભરીને ૩૦ મિનિટ સુધી $૯૬ \pm 1^{\circ}$ સે. ગરમ કરવામાં આવે છે. ત્યારબાદ તરત જ તેને ઠંડુ કરવામાં આવે છે. આ પદ્ધતિથી બનાવેલ કુંવારપાઠાના રસમાં એલોઈનની માત્રામાં ૬૯.૭ ટકા સુધીનો ઘટાડો જોવા મળે છે. જ્યારે જયુસની માત્રા પર ૯૪ ટકા મળે છે.

કુંવારપાઠાના રસ

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ. નવસારી]

૯.૨ કુંવારપાઠાનું ગળ્યુ જયુસ બનાવવાની તાંત્રિકતા

કુંવારપાઠાનું ગળ્યુ જયુસ બનાવવા ઈચ્છતા પ્રસંસ્કરણ ઉદ્યોગકારોને નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી દ્વારા વિકસાવેલ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે. આ પદ્ધતિમાં કુંવારપાઠાના રસમાં 12° બ્રિક્સ ટી.એસ.એસ. અને ૦.૨૫ ટકા એસીડિટી જાળવ્યા બાદ $૯૬ \pm 1^{\circ}$ સે. ઉષ્ણતામાને ૩૦ મિનિટ માટે નિર્જીવીકરણ કરવાથી સ્વીકાર્ય ગુણવત્તાના માપદંડ ૬ માસ સુધી સામાન્ય તાપમાને (30° સે.) જાળવી શકાય છે.

કુંવારપાઠાનું ગળ્યુ જયુસ

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ. નવસારી]

૯.૩ તડબૂચનું જ્યુસ બનાવવાની તાંત્રિકતા

તડબૂચનું જ્યુસ બનાવવા ઈચ્છતા પ્રસંસ્કરણ ઉદ્યોગકારોને નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી દ્વારા વિકસાવેલ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે. તડબૂચનું જ્યુસ બનાવવા માટે તડબૂચનાં રસનું ટી.એસ.એસ. ૧૦ બ્રિક્સ, એસીડિટી ૦.૩ ટકા, પેક્ટીન ૧ ટકા અને સોડીયમ બેન્ઝોએટ ૧૦૦ પી.પી.એમ. જાળવી રાખ્યા બાદ ગ્લાસ બોટલમાં ભરી ૯૬ ± ૧° સે. ઉષ્ણતામાને ૫ મિનિટ માટે નિર્જીવીકરણ કરવાથી સ્વીકાર્ય ગુણવત્તાના માપદંડ ૬ માસ સુધી સામાન્ય તાપમાને (૩૭° સે.) જાળવી શકાય છે.

તડબૂચનું જ્યુસ

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ. નવસારી]

૯.૪ તડબૂચનું નેકટર બનાવવાની તાંત્રિકતા

તડબૂચનું નેકટર બનાવવા ઈચ્છતા પ્રસંસ્કરણ ઉદ્યોગકારોને નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી દ્વારા વિકસાવેલ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે. તડબૂચનું નેકટર બનાવવા માટે ૨૫ ટકા તડબૂચના રસમાં ખાંડ અને સાઈટ્રીક એસીડ ઉમેરી તેનું ટી.એસ.એસ. ૧૬ બ્રિક્સ અને ૦.૩ ટકા એસીડિટી જાળવી રાખ્યા બાદ તેમાં ૧ ટકા પેક્ટીન અને ૧૦૦ પી.પી.એમ. સોડીયમ બેન્ઝોએટ ઉમેરીને તેને કાયની બોટલમાં ભરી ૯૬ ± ૧° સે. ઉષ્ણતામાને ૫ મિનિટ માટે નિર્જીવીકરણ કરવાથી સ્વીકાર્ય ગુણવત્તાના માપદંડ ૬ માસ સુધી સામાન્ય તાપમાને (૩૭° સે.) જાળવી શકાય છે.

તડબૂચનું નેકટર

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ. નવસારી]

૯.૫ તડબૂચની છાલના ગરમાથી કેન્ડી બનાવવાની તાંત્રિકતા

ફળના ઉપ-પેદાશોમાંથી બનતી કેન્ડી બનાવવા ઈચ્છતા ઉદ્યોગકારોને નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી દ્વારા વિકસાવેલ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે. આ ભલામણ મુજબ તડબૂચની છાલના ગરમાંથી કેન્ડી બનાવવા માટે પ્રતિ ૧૦૦૦ ગ્રામ છાલના ગરના ટુકડામાં ૧૦૦૦ ગ્રામ ખાંડ, ૦.૨ ટકા સાઈટ્રીક એસીડ અને ૧૫૦૦ પી.પી.એમ. પોટેશિયમ મેટાબાય સલ્ફાઈટ ઉમેરવું ત્યારબાદ તડબૂચની છાલના ગરના ટુકડામાં ચાસણીનું ટી.એસ.એસ. ૭૦° બ્રિક્સ થાય ત્યાં

તડબૂચની કેન્ડી

સુધી (૭૨ કલાક) મુકી રાખવું, ત્યારબાદ કેન્ડીને ધોઈને ૬૦° સે. તાપમાને ૧૭ ટકા ભેજ રહે ત્યાં સુધી સુકવીને ૪૦૦ ગેજની પોલીથીન બેગમાં પેક કરવાથી ૬ માસ સુધી સામાન્ય તાપમાને (૩૭° સે.) જાળવી શકાય છે.

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અ.બા.વ.મ., ન.કૃ.યુ. નવસારી]

૧૦. મશરૂમની ખેતી

૧૦.૧ ઓસ્ટર મશરૂમના ઉત્પાદન માટે જુદી જુદી ખેત પેદાશોની ચકાસણી

દક્ષિણ ગુજરાતનાં મશરૂમ ઉત્પાદકોને ઢીંગરી મશરૂમ (પ્લુરોટસ સજોર— કાજુ)ના વધુ ઉત્પાદન માટે ઘઉં અથવા ડાંગરના પરાળનો ઉપયોગ કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, રોગશાસ્ત્ર વિભાગ, ન.મ. કૃષિ મહાવિદ્યાલય, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૧. રેશમની ખેતી

૧૧.૧ શેતુરના રેશમના કીડાની જુદીજુદી પ્રજાતિઓ અને સંકર જાતોની અનુકુળતાની ચકાસણી

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદ ખેત આબોહવાકીય વિસ્તાર (૧) ના શેતુરના રેશમના કીડાનો ઉછેર કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, શેતુરના રેશમકીડાની સંકર જાત,

FC1 x FC2 અથવા FC2 x શેતુરના રેશમના કીડાની ઈયળો શેતુરના રેશમના કીડાના કોશેટા અને રેશમના તાર FC1નો ઉછેર કરવાથી ઉચ્ચ ગુણવત્તા વાળું અર્થક્ષમ રેશમ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. (ઈડાનું પ્રાપ્તિસ્થાન: નેશનલ સિલ્કવોર્મ સીડ ઓર્ગેનાઈઝેશન, સેન્ટ્રલ સિલ્કબોર્ડ, બેંગલોર)

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, કીટકશાસ્ત્ર વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૨. પશુપાલન

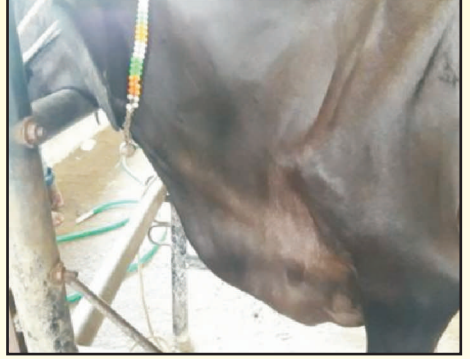
૧૨.૧ ગોવંશના કાચા દુધ અને દુધની બનાવટોમાં તથા તેની હેરફેર કરનારના હાથ પર શાસ્ત્રીય એન્ટીબાયોટિક્સ કોગ્યુલેઝ ઉત્સેચક ધરાવતા સ્ટેફાઈલોકોકસ ઓરીયસની શોધ

ગાય અને ભેંસના કાચા દુધ, દુધની બનાવટો અને દુધની હેરફેર કરતા માણસોના હાથ દ્વારા બહુવિધ એન્ટીબાયોટિક્સ પ્રતિરોધકતા ધરાવતાં સ્ટેફાઈલોકોકસ ઓરીયસ જીવાણુનું સંભવિત જોખમ પોતાને તેમજ ઉપભોક્તાને રહે છે. તેથી દુધની હેરફેર તથા

દુધની બનાવટો બનાવવાના વિવિધ સ્તરે સ્વસ્થતા જાળવણી માટે પશુપાલકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, પશુચિકિત્સા વિષયક જાહેર આરોગ્ય અને રોગચાળાશાસ્ત્ર વિભાગ, પશુચિકિત્સા અને પશુપાલન મહાવિદ્યાલય, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૨.૨ ગાયો—ભેંસોમાં જોવા મળતા છાતી અને ગળાની શીરાના સોજાની સારવાર
ગાયો—ભેંસોમાં જોવા મળતા છાતી અને ગળાની શીરાના સોજા સાથેના રોગીષ્ઠ પશુઓને તાત્કાલિક સારવાર માટે રજૂ કરવા પશુપાલકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ગાય અને ભેંસમાં જોવા મળતા ગળા અને છાતીના શીરાનો સોજો

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, સર્જરી અને રેડિયોલોજી વિભાગ, વેટરનરી કોલેજ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૨.૩ બકરીમાં કમળના ના ખુલવાના કારણે કઠીન પ્રસવવાળી પરિસ્થિતિમાં સારવાર માટે વિવિધ દવાઓની તબીબી અસરકારકતા

બકરાપાલકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, કઠીન પ્રસવવાળી બકરીઓને તાત્કાલીક પશુચિકિત્સક પાસે લઈ જવાથી, દવાના ઉપયોગથી કુદરતી માર્ગે જીવિત બચ્યા આવવાની શક્યતા વધારે રહેલી છે.

[ભલામણનું વર્ષ: ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, વેટેનરી ગાયનેકોલોજી એન્ડ ઓબસ્ટ્રેટ્રીકસ, વેટરનરી કોલેજ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૩. ઘાસચારા પાકો

૧૩.૧ ઘાસચારા જુવારની જાતોનો જૈવિક ખાતર અને નાઈટ્રોજનના સ્તરો પરત્વે પ્રતિભાવ

દક્ષિણ ગુજરાતના વધુ વરસાદવાળા ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં ઘાસચારાની જુવાર (જીએફએસ-૫)નું વાવેતર કરતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન તેમજ ચોખ્ખો નફો મેળવવા વાવણી સમયે એઝોસ્પાયરીલમ+ પીએસબી (દરેક ૧૦ મીલી/કિગ્રા બીજ

પ્રમાણો)ની બીજ માવજત અને ૮૦ કિગ્રા નાઈટ્રોજન/હે (૪૦ કિગ્રા/હે વાવણી સમયે અને ૪૦ કિગ્રા/હે ૩૦ દિવસે) તેમજ ભલામણ મુજબ ફોસ્ફરસ (૪૦ કિગ્રા/હે) અને છાણિયું ખાતર (૫ ટન/હે) પાયામાં આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, પ્રાધ્યાપક અને વડા, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૪. મત્સ્યપાલન

૧૪.૧ સિરહિનસ મૃગલા એડવાન્સ ફીંગરલીંગમાં પૂરક આહાર તરીકે ઓક્સીટેટ્રા-સાયકલીન (ઓટીસી)નું જૈવિક સલામતી મૂલ્યાંકન

ગુજરાતના મીઠા પાણીમાં મત્સ્યપાલન કરતાં ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ૮૦ મીલીગ્રામ/કિગ્રા મત્સ્ય જથ્થા પ્રમાણે ઓક્સીટેટ્રાસાયકલીન પૂરક આહાર તરીકે ૭ દિવસના સમય સુધી મૃગલ માછલીના એડવાન્સ ફીંગરલીંગને આપી શકાય.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, મદદનીશ પ્રાધ્યાપક, કોલેજ ઓફ ફીશરીઝ સાયન્સ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૪.૨ સિરહિનસ મૃગલા એડવાન્સ ફીંગરલીંગ માટેના પૂરક આહાર તરીકે ઓક્સીટેટ્રાસાયકલીન (ઓટીસી)નું અવશેષ નિવારણ અવધિ મૂલ્યાંકન

ગુજરાતના મીઠા પાણીમાં મત્સ્યપાલન કરતાં ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ૮૦ મીલીગ્રામ/કિગ્રા મત્સ્ય જથ્થા પ્રમાણે ઓક્સીટેટ્રાસાયકલીન પૂરક આહાર તરીકે ૭ દિવસના સમય સુધી મૃગલ માછલીના એડવાન્સ ફીંગરલીંગને માફક સ્થિતિમાં લાવ્યા પછી અવશેષ નિવારણ માટે ૨૭ દિવસનો સમયગાળો રાખવો.

વર્ષ	પ્રજાતિ	સ્થિતિ	એટી-બાયોટીકનું નામ	માત્રા			અવશેષ નિવારણ સમય (દિવસ)
				એટીબાયોટીનું પ્રમાણ	ખોરાક આપવાની સમય મર્યાદા	બાંઈડરની માત્રા મિલિ /કિગ્રા ખોરાક	
૨૦૧૮-૧૯	મૃગલ	જીવાણું જન્ય રોગ	ઓક્સીટેટ્રા સાયકલીન	૮૦ મીલીગ્રામ/કિગ્રા મત્સ્ય જથ્થો	૭ દિવસ	૧૦ થી ૧૫	૨૭

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, મદદનીશ પ્રાધ્યાપક, કોલેજ ઓફ ફીશરીઝ સાયન્સ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૪.૩ સિરહિનસ મૃગલા (એડવાન્સ ફિંગરલિંગ) માટે પૂરક આહાર તરીકે ઈમામેકટીન બેન્ઝોએટ (ઈબી)નું જૈવિક સલામતી મૂલ્યાંકન

ગુજરાતના મીઠાપાણીમાં મત્સ્યપાલન કરતાં ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ૫૦ માઈકો ગ્રામ/કિગ્રા મત્સ્ય જથ્થા પ્રમાણે ઈમામેકટીન બેન્ઝોએટ પૂરક આહાર તરીકે ૭ દિવસના સમય સુધી મૃગલ માછલીના એડવાન્સ ફીંગરલીંગને આપી શકાય.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, મદદનીશ પ્રાધ્યાપક, કોલેજ ઓફ ફીશરીઝ સાયન્સ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૪.૪ સિરહિનસ મૃગલા એડવાન્સ ફિંગરલિંગ માટે પૂરક આહાર તરીકે ઈમામેકટીન બેન્ઝોએટ (ઈબી)નું અવશેષ નિવારણ અવધિ મૂલ્યાંકન

ગુજરાતના મીઠાપાણીમાં મત્સ્યપાલન કરતાં ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે

છે કે ઈમામેકટીન બેનઝોયેટને ૫૦ માઈક્રોગ્રામ/કિગ્રા મત્સ્ય જથ્થા પ્રમાણે પૂરક આહાર તરીકે ૭ દિવસના સમય સુધી મૃગલ માછલીના એડવાન્સ ફીંગરલીંગને આપ્યા બાદ અવશેષ નિવારણ માટે સમયગાળો રાખવાની જરૂરીયાત રહેતી નથી.

પ્રમાણ:

વર્ષ	પ્રજાતિ	સ્થિતિ	એંટી-બાયોટીકનું નામ	માત્રા			અવશેષ નિવારણ સમય (દિવસ)
				એંટીબાયોટીનું પ્રમાણ	ખોરાક આપવાની સમય મર્યાદા	બાંઈડરની માત્રા મિલિ /કિગ્રા ખોરાક	
૨૦૧૮-૧૯	મૃગલ	કૃમિરોગ	ઈમામેકટીન બેનઝોયેટ	૫૦ માઈક્રો ગ્રામ / કિગ્રા મત્સ્ય જથ્થો	૭ દિવસ	૧૦ થી ૧૫	-

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, મદદનીશ પ્રાધ્યાપક, કોલેજ ઓફ ફીશરીઝ સાયન્સ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૫. વન્ય પાકો

૧૫.૧ સાગ આધારિત વૃક્ષ-બાગાયતી (સિલ્વી-હોટીકલ્ચર) પધ્ધતિમાં કાકડી કુળના શાકભાજીનો દેખાવ

દક્ષિણ ગુજરાતમાં સાગની ખેતી (૩ x ૨ મીટર) સાથે સંકાયેલા ખેડુતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, સાગ આધારિત સિલ્વી-હોટીકલ્ચર પધ્ધતિ અતંર્ગત ઉનાળું ઋતુમાં પરીપક્વ સાગના વૃક્ષોની વચ્ચે આંતરપાક તરીકે ગલકાં તેમજ દુધી (વેલાવાળા શાકભાજી)ને લેવાથી સાગ ઉપરાંત વધારાની આવક મેળવી શકાય છે.

સાગ આધારિત સિલ્વી-હોટીકલ્ચર પધ્ધતિમાં વાવેલ કાકડી કુળના પાકો.

એક માત્ર પાક પધ્ધતિમાં વાવેલ કાકડી કુળના પાકો

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, વિભાગના વડા, સિલ્વીકલ્ચર અને એગ્રોફોરેસ્ટ્રી, વનીય મહાવિદ્યાલય, એસી.એચ.એફ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૫.૨ દક્ષિણ ગુજરાતમાં સાગના વૃક્ષ માટે કદ દર્શક સમીકરણ બનાવવું

સાગની ખેતી કરનાર તથા લાકડાના વેપારીઓને દક્ષિણ ગુજરાતમાં વાવેતરવાળા અને કુદરતી જંગલમાં થતાં સાગના ઉભા (જીવંત) ઝાડના કદના અંદાજ (આકરણી) માટે કદદર્શક સમીકરણ

$V=0.00004D^h H+0.014$ અને સ્થાનિક કદદર્શક કોષ્ટકનો ઉપયોગ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. (D =છાતીની ઉંચાઈ સુધીનો વ્યાસ ; H =ઝાડની ઉંચાઈ)

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, વિભાગના વડા, સિલ્વીકલ્ચીયર અને એગ્રોફોરેસ્ટ્રી, વનીય મહાવિદ્યાલય, એસી.એચ.એક, ન.કૃ.યુ, નવસારી]

દક્ષિણ ગુજરાતમાં સાગનું સ્થાનિક પરિમાણ કોષ્ટક

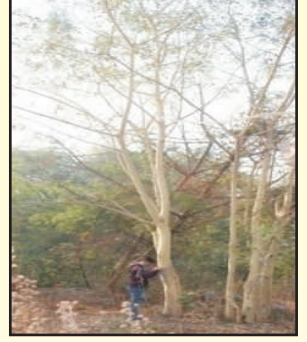
		ઉંચાઈ (મીટર)										પરિમાણ (મી ^૩)				
		5	8	11	14	17	20	23	26	29	32	35	38	41	42	
10	0.055	0.073	0.092	0.111	0.130	0.148										
15	0.094	0.130	0.167	0.204	0.241	0.277										
20		0.206	0.267	0.328	0.389	0.449	0.510									
25		0.301	0.392	0.483	0.574	0.664	0.755	0.846								
30		0.415	0.542	0.669	0.796	0.922	1.049	1.176								
35		0.548	0.717	0.886	1.055	1.223	1.392	1.561	1.730	1.898						
40		0.700	0.917	1.134	1.351	1.567	1.784	2.001	2.218	2.434	2.651					
45			1.142	1.413	1.684	1.954	2.225	2.496	2.767	3.037	3.308					
50			1.392	1.723	2.054	2.384	2.715	3.046	3.377	3.707	4.038	4.369				
55			1.667	2.064	2.461	2.857	3.254	3.651	4.048	4.444	4.841	5.238				
60			2.436	2.905	3.373	3.842	4.311	4.780	5.248	5.717	6.186					
65			2.839	3.386	3.932	4.479	5.026	5.573	6.119	6.666	7.213	7.760	8.306			
70				3.904	4.534	5.165	5.796	6.427	7.057	7.688	8.319	8.950	9.580			
75				4.459	5.179	5.900	6.621	7.342	8.062	8.783	9.504	10.225	10.945			
80						6.684	7.501	8.318	9.134	9.951	10.768	11.585	12.401			

(પ્રત્યે) મીટર પ્રતેક ડાહી પ્રમાણ

ઉંચાઈ અને છાતીની ઉંચાઈ પરના વ્યાસની મધ્યમ મૂલ્યના આધારે પરિમાણ શોધવા માટેનું સૂત્ર, $V=0.00004D^h H+0.014$

૧૫.૩ કાર્બન સિક્વેસ્ટ્રેશનની ક્ષમતા ધરાવતા મહત્વના વૃક્ષ પ્રજાતિઓનો અભ્યાસ

દક્ષિણ ગુજરાતમાં ખેડૂતોને વધુ બાયોમાસ અને કાર્બન સિક્વેસ્ટ્રેશન મેળવવા માટે અનુક્રમે શરુ, નીલગીરી તેમજ બીયો જેવા વૃક્ષ પ્રજાતિઓના વાવેતર કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, વિભાગના વડા, સિલ્વીકલ્ચીયર અને એગ્રોફોરેસ્ટ્રી, વનીય મહાવિદ્યાલય, એસી.એચ.એફ, ન.કૃ.યુ, નવસારી]

૧૫.૪ સાગના સ્ટમ્પ બનાવવા જિબ્રેલીક એસિડ અને નાઈટ્રોજનની તેની વૃદ્ધિ પર અસર

દક્ષિણ ગુજરાતના ખેડૂતો અને નર્સરી સાહસિકોને ૭ થી ૮ માસમાં વાવેતર લાયક સાગના સ્ટમ્પ તૈયાર કરવા માટે ધરુવાડીયામાં ૧૦૦ મીગ્રા નાઈટ્રોજન/કિલો જમીનમાં (૨૨૫ કિગ્રા નાઈટ્રોજન પ્રતિ હેક્ટર) ૪ સરખા ભાગે અનુક્રમે વાવણી સમયે તેમજ વાવણી પછી ૨, ૪ અને ૬ મહિનાના અંતરે આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

સ્ટમ્પ બનાવવા જિબ્રેલીક એસિડ અને નાઈટ્રોજન યુક્ત ખાતરના ઉપયોગથી બનાવેલ સાગના છોડ

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, વિભાગના વડા, સિલ્વીકલ્ચીયર અને એગ્રોફોરેસ્ટ્રી, વનીય મહાવિદ્યાલય, એસી.એચ.એફ, ન.કૃ.યુ, નવસારી]

૧૫.૫ દેશ શાવર (બોમ્બેક્સ ઈનસિગ્ની)માં બીજાકુંરણ અને બીજ ઉદ્ભવનો અભ્યાસ કરવો

ખેડૂતો, સંરક્ષણવાદીઓ અને નર્સરી ઉદ્યોગ સાહસિકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે બોમ્બેક્સ ઈનસિગ્ની (દેશ શાવર) ના બીજને વાવણી કરતા પહેલા ૫૦ મિલી ગ્રામ / લિટર જિબ્રેલિક એસિડમાં ૨૪ કલાક સુધી માવજત આપવાથી સારુ બીજાકુંરણ મળી રહે છે.

દેશ શાવર (બોમ્બેકસ ઈનસિગની)ના રોપા

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૯, વિભાગના વડા, સિલ્વીકલ્ચીયર અને એગ્રોફોરેસ્ટ્રી, વનીય મહાવિદ્યાલય, એ.સી.એચ.એફ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૫.૬ દક્ષિણ ગુજરાતની જુદી જુદી વૃક્ષ પ્રજાતિઓનાં મુળ ધનતત્વ અને ઉષ્મીય મૂલ્યનું દસ્તાવેજીકરણ

દક્ષિણ ગુજરાતના ખેડૂતો, વનપાલકો તેમજ વૃક્ષોના વાવેતર કરતા વ્યક્તિઓને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે શરુ, બંગાળી બાવળ, સીસમ, કડવો લીમડો, બિયો અને હલ્દુ જેવા વૃક્ષો કે જેમની મુખ્ય થડ કરતા તેમની કાપેલ ડાળીઓ વધુ કેલેરી ધરાવતી હોવાથી બળતણ તરીકે તેમજ કોલસો અને બ્રિફકેટસ જેવી મુલ્યવર્ધિત પેદાશો માટે કરી શકાય.

ઉષ્મીય મૂલ્ય કાઢવા માટે લાકડાનાં ગરનાં નમુના

બમ્બ કેલોરીમીટર

(ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૯, વિભાગના વડા, ફોરેસ્ટ પ્રોડક્ટ યુનિટીલાઈઝેશન, વનીય મહાવિદ્યાલય એ.સી.એચ.એફ., ન.કૃ.યુ., નવસારી)

ગુણવત્તા અને વિશ્વસનીયતાનું પ્રતિક નૌરોજી સીડ અને બાયોફર્ટીલાઈઝર

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા ઉત્પાદિત અગત્યના પાકોની સુધારેલી/સંકર જાતોના બિયારણ અઘતન પ્રોસેસિંગ પ્લાન્ટમાં પ્રોસેસ કરી, તૈયાર કરી, સીલ બંધ બેગ "નૌરોજી સીડ" ના નામથી પેકિંગ કરીને વેચાણ કરવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત જુદા-જુદા પાકો માટે અગત્યના જૈવિક ખાતર (બાયોફર્ટીલાઈઝર)નું ઉત્પાદન તથા વેચાણ કરવામાં આવે છે.

ખેડૂત મિત્રોએ બિયારણ, જૈવિક ખાતર, કલમો તેમજ ફળમાખી ટ્રેપ માટે નીચે દર્શાવેલ સરનામે/ફોન ઉપર સંપર્ક સાધવાથી જરૂરી માર્ગદર્શન મળશે.

—: બિયારણ :—

નોડલ ઓફીસર (મેગાસીડ) અને યુનિટ હેડ,
કઠોળ અને દિવેલા સંશોધન કેન્દ્ર,
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન: ૦૨૬૩૭-૨૮૨૦૨૮

—: જૈવિક ખાતર :—

પ્રાધ્યાપક અને વડા,
વનસ્પતિ રોગશાસ્ત્ર વિભાગ,
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન: ૦૨૬૩૭-૨૮૨૭૭૧-૭૫ એક્ષ.નં. ૧૨૧૦

—: રોપા/કલમો :—

સંશોધન વૈજ્ઞાનિક,
વિભાગીય બાગાયત સંશોધન કેન્દ્ર,
અસ્પી બાગાયત-વ-વનીય મહાવિદ્યાલય,
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન: ૦૨૬૩૭-૨૮૨૪૬૪/૨૮૨૪૫૯

—: ફળમાખી ટ્રેપ :—

પ્રાધ્યાપક અને વડા,
બાગાયત કિટકશાસ્ત્ર વિભાગ,
અસ્પી બાગાયત-વ-વનીય મહાવિદ્યાલય,
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન: ૦૨૬૩૭-૨૮૨૧૪૪

નોરોજી નોવેલ

કેળનાં થડમાંથી બનાવેલ સેન્દ્રિય પ્રવાહી ખાતર

ફાયદાઓ :-

- સંપૂર્ણ સેન્દ્રિય પ્રવાહી ખાતર છે.
- નાઈટ્રોજન, ફોસ્ફરસ, પોટાશ ઉપરાંત સૂક્ષ્મ તત્વો પણ ધરાવે છે.
- કુદરતી રીતે પેદા થતાં વૃદ્ધિવર્ધક ધરાવે છે.
- જુદા જુદા પાકમાં ફુલ, ફળ અવસ્થાએ છંટકાવ કરવાથી ઉત્પાદન વધે છે.
- વૃદ્ધિવર્ધક હોય નર્સરી તબક્કામાં ઉપયોગ કરવાથી છોડનો વૃદ્ધિ અને વિકાસ ઝડપી થાય છે.

NAVSARI AGRICULTURAL UNIVERSITY

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી

:: ઉત્પાદક અને વિક્રેતા ::

સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (જળ અને જમીન)
બનાના સ્યુટોસ્ટેમ પ્રોસેસીંગ યુનિટ
જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન. ૦૨૬૩૭-૨૯૨૧૦૩